

■ Iaiškai Dirvai

LIETUVIŠKŲ KUNIGŲ TRAGEDIJA

Siunčiu savo straipsnėlį "Lietuviškų kunigų tragedija", kurį malonėkite paskelbti Dirvoje. Iš tikrųjų šis straipsnis yra lyg ir repika į Jono Šolito straipsnį, tilpusį Mūsų Pastogėje, kurį drauge jungiu prie savo straipsnio ir manyčiau, kad tikėtų ir jį drauge paskelbti, kad skaitytojai lengviau susigaudytų, apie ką čia kalbama.

Čia savo pridėtą straipsnį buvau patiekęs Mūsų Pastogei, bet leidėjas -- bendruomenės Krašto Valdyba nesutiko skelbti, nes esą pareikštos nepalankios mintys apie kunigiją.

Mano vyras, būdamas Mūsų Pastogės redaktorius ir negalėdamas savo redaguojamame laikraštyje šio rašinio paskelbti, savo kaštais atspaudė atskiru pamfletu.

G.E. Kazokienė
Sydney, Australija

Kaip ir visada susidomėjusi perskaičiau Jono Šolito straipsnį labai intriguojančia antrašte "Lietuviškų kunigų tragedija". Tiesiog apstulbau matydama, kaip žmonės mato tragediją iš visiškai kito taško. Kad lietuviai kunigai yra mūsų išsivieji gyvenime tragedija, man buvo aišku labai seniai, tačiau mano išvados labai skiriasi nuo Jono Šolito išvadų.

Savo straipsnyje p. Šolitas priekaištauja ne tik dvasinei (tai būtų jų vidaus reikalas), bet ir pasaulietiška liet. bendruomenės vadovybei, kad nesirūpino išsivieji lietuvių kunigų likimu to pasekoje prarandant "vie- ną veikliausių grupių" mūsų bendruomenėje. Priekaištas tiesiog nuostabus, ir norėtųsi žinoti, kuomet remdamasis J. Šolitas pasidarė tokias išvadas. Autorius ten pat pastebi, kad ne visiems kunigams teko laimėti būti paskirtiems prie lietuvių tautinių parapijų ir (cituoju) "šitie laimingieji nevisada turėjo bent minimalias sąlygas geresniam gyvenimui" (mano pa- braukta).

Kaip tik šioje reikėtų kiek susimąstyti. Visų pirma mane stebino kunigų klasifikavimas į profesionalus. Anksčiau būdavo kalbama ne apie kunigų profesiją, bet apie pašaukimą. J. Šolitas, kunigus nukėlęs nuo garbingo "pašauktųjų" pjedestalo, toliau priekaištauja bendruomenai, kad ši nesudarė sąlygų kunigų "geresniam gyvenimui". Aš buvau mokoma, kad materialinis gyvenimas -- geras ar ne toks geras -- nėra esminis dalykas jokiame galvojančiame, dirbančiame ir siekiančiame žmogui, o tuo labiau kunigams, kuriems dvasinis gyvenimas turėtų būti pagrindinis faktorius šioje žemėje. Tačiau, jei J. Šolitas tvirtina, kad nesudarė "geresnio gyvenimo" (materialine prasme) palaužė "veiklius kunigus visuomenininkus", aš labai abejoju, ar galima dėl to palūžimo priekaištauti lietuvių bendruomenei.

Visa mūsų bendruomenė sudaryta iš išsivieji, kurie atvyko į Australiją ar Ameriką visi su visiškai tom pačiomis teisėmis, niekieno specialiai neglobojami, bet ir niekieno specialiai nepersiekiojami. Niekas nerado čia nei laukiančių dėdžių, nei proteguojančių dėdžių, nei testamento užrašų palikimų. Ne rado niekas nei gatavos pastogės, nei užtikrinto darbo visai neminint savo turėtų profesijų, įgytos praktikos darbe ir patyrimo specialybėje. Atvykę vyresnio amžiaus žmonės turėjo rezignuoti ir aukoti save dėl vaikų ateities, užmiršti savo sugebėjimus, pasiektus laimėjimus ir kiti gyvenimui už ragų ir nagų, kad savo vaikus pastačius ant kojų. Gyvenimui laukė iš vienos pusės ilga kova patiems atsistoti tvirčiau ant kojų ir iš kitos pusės kūrimas jaunos šeimos. Kiekvienas šoko kurtis kaip kas išmanė ir pajėgė. Aš nežinau jokios kitos profesijos, kuri atvykus į svetimą kraštą be jokių egzaminų, be jokių studijų būtų buvusi pripažinta, ir ją turintieji būtų galėję dirbti betarpiškai savoje srityje, kaip kad kunigų profesija (pagal J. Šolito). Tai gi, šioje vietoje kunigai buvo ypatingai išskirti. Visiems kitiems -- daktarams, inžinieriams, teisininkams, dantų gydytojams, veterinariams, mokytojams ir t.t. -- reikėjo kiti ir ilgas ir sunkias studijas naujo kalboje grumiantis su neįsivaizduojamais sunkumais.

Išimtina kunigų padėtis ir šeimos atžalgių: jie vieni, nepasunkinti nei mažais vaikais, jų maitinimu, auklėjimu, išmoksline (o tam reikia bega-

linio pasišventimo, pinigų ir laiko, sveikatos ir energijos išsėvų pusės), buvo nepalyginamai lengvesnė sąlyga.

Pridėjus prie viso to dar faktą, kad jokiame kunigui nereikėjo eiti į fabriką užsidirbti duonos, o visi buvo bažnyčios globojami (ir lietuvių bendruomenės šelpiami), kunigų padėtis

vieno užsidirba sau duoną savo pastangomis, savo darbu ir tik po to "atliekamam laikui" kitus moko, patys dainuoja, šoka, veikia.

Sustokime vienai minutei ir pagalvokime: jeigu visiems šitiems žmonėms nereikėtų eiti į duoną duodančius darbus -- ką jie tada atsiektų lietuviškoje veikloje? Kiek rašytojai prirašytų knygų, poetai poezijos, muzikai kiek prikomponuotų kūrinų, kiek dailininkai pritaipytų paveikslų, mokslininkai kiek atliktų mokslinių darbų...

Be abejo, gyvenimą kuria tik pajėgūs, energingi, pasiryžę kovoti žmonės ir sutiktas kliūtis nugalėti. Tad ir sakoma, kad gabūs ir energingi žmonės ne tik nugalė kliūtis, bet net gyvenimą formuoja. Negabūs, be energijos, be pasiryžimo, be ištvermės ima atsilikti ir apkerpėti. Mūsų virš dvidešimties metų emigracija tai buvo lyg koks gyvenimo malūnas kuris išvėtė ir sumalė kiekvieną pagal savo jo tikrą vertę. Ir atsitiko taip, kad visi nusėdo į savo už-

JONAS ŠOLITAS

LIETUVIŠKŲ KUNIGŲ TRAGEDIJA

Galima tvirtinti, jog iš tremties emigracijon persikėlusieji buvę tremtiniai įvairiose pasaulio šalyse nebėgali įsikūrė. Daugel jų pritapo prie vietinių gyvenimo sąlygų ir surado namus, kuriuos jiems buvo išplėšęs karas. Vis dėl to kai kurių profesinių grupių žmonės pateko akligatvį ir turėjo sau duoną pelnytis visiškai jiems netinkamu darbu. Viena tokių grupių laikytina mūsų dvasiškija, pasitraukusi iš savo krašto.

Stebint mūsų kunigų įsikūrimą svetimuose kraštuose atrodo, kad jais nedaug kas rūpinosi. Už tai jie po platumų pasaulį pakriko kaip kūmo bitės; važiuo kur kas norėjo, darė, ką kas galėjo. Visas tas mūsų kunigų persikėlimas emigracijon įvyko be jokio plano. Atrodo, kad nei mūsų dvasinės vadovybės, nei Vatikano planingu tų tremtinių kunigų perkėlimu nesidomėjo. To pasekoje lietuvių kunigai vyko ten, kur atrodė bus palankesnės įsikūrimo galimybės. Nemažai jų pateko ir šitan kraštan. Ir čia prasidėjo jų naujasis erškėčių kelias. Tik vienas kitas jų surado lietuviškos parapijos kleboną, kuris juos užjaudė ir suprato jų padėtį. Kai kurie jų buvo paskirti vikarais prie lietuviškų tautinių parapijų. Deja, ir šitie "laimingieji" nevisada turėjo bent minimalias sąlygas geresniam gyvenimui. Daugel jų tapo tikrais klebonų tarnais, turėję atlikti tik paprasčiausius darbus. Jų teisės visuomeninė veikla buvo suvaržytos, rankos surištos parapijietiška mažažolėmis.

Nenuostabu, kad visa eilė veiklių kunigų visuomenininkų iš mūsų gyvenimo ir veiklos išnyko. Pasigėdo jų daugelis: spaudos puslapiuose neberandame jų plunksnos darbu, bendruomeninėje veikloje nutilo jų balsas. Tačiau daugiausia jų pasigėdo lietuviškasis jaunimas. Jei Lietuvoje ir tremtyje mūsų kunigai buvo inspiracijos poliai, tai čia jie tapo tik sau duonos pelnytuvais.

Dėl susidėjusių gyvenimo sąlygų daugumas kunigų buvo išplėsta iš jaunomenės veiklos lauko. Tai greit pajuto abi didžiosios lietuvių jaunimo organizacijos -- skautai ir ateitininkai. Žinoma, pirmieji to kunigų trūkumo savo veikloje taip greit ir skaudžiai nepajuto, nes jų veikloje kunigas nebuvo toks pagrindinis veikėjas. Tačiau ateitininkijos eilėse tas kunigo trūkumas ir pasitraukimas sužalojo visą veiklą.

Tik kai kuriose vietovėse tremtinys kunigas galėjo gerėliau įsikurti. Ten ir jo veikla buvo pastebima. Tačiau daugel kunigų naujų gyvenimo sąlygų buvo palaužti. Vieni jų nuėjo fabrikuose dirbti, o kiti pasitraukė iš kunigystės. Rodos, kad nemaža mūsų veikliųjų kunigų dalis buvo pasmerkta lėtam sunykimui.

Vis dėl to mūsų dvasiškijos tokio likimo vien tik dėl gyvenimo sąlygų kaltinti negalima. Tik pasižiūrėkime: svetiman kraštan atvyko ir daugiau žmonių, kurie savo profesijos negalėjo praktiškai pritaikinti (karininkai, teisininkai, valdžios pareigūnai, mokytojai). Tačiau daugelis jų nesimėtė bevilčiai ir pesimizmą, o stengėsi naujai gyvenimui įsikibti. Manding, naujam gyvenimui mūsų kunigai nepasiruošė todėl, jog tikėjosi čia atvykę įsikurti savoje profesijoje. Ir kai tai nepavyko, jie dvasiniai palūžo. Nedaug buvusių tremtinių kunigų išvyko į misijas. Tai suprantama. Karo išvarginti ir persekiojami jie troško ateities dienas praleisti ramybėje. Bet to jie šitame krašte nerado. Čia jie dažniausia rado seną kleboną ir visą būrį nesimpatingų jo padėjėjų. Ir kai klebonelis pasimirė, naujasis tremtinys kunigas nors ir pagal "išsitarimą" ir turėjo tapti klebonu, tokiu nebuvo paskirtas, o dar toliau nuo gyvenimo nustumtas čia gimio suamerikonėjusio naujojo klebono.

Žinoma, šiandien buvusių lietuvių tremtinių kunigų perspektyvos nėra peršviesios. Greičiausia jie ir sutrūnys bevikaraudami arba užkisti amerikietiškoje parapijoje. Va, čia ir glūdi mūsų visų tragedija. Nei mūsų dvasinė, nei pasaulietiškoji bendruomenės vadovybė šiuo klausimu nesirūpino ir todėl mes netekome vienos veikliausių grupių. Vargu, ar ir ateityje mūsų rūpestis kunigais padidės. Greičiausiai visa bus palikta Dievo valiai, kaip tai padarė Vatikanas.

Nusikalstume tiesiai, jei nepamirštume išimčių. Yra būrys buvusių tremties kunigų, kurie nebedami jokių sunkumų surado ir energijos ir pasiaukojimo lietuviški veiklai. Tačiau šiai veikliųjų grupei dažniausiai priklauso jaunesnioji kunigų karta. Iš veikliųjų ypatingai pasižymi mūsų kunigai vienuoliai. Tai tėvai jėzuitai ir pranciškonai. Dažnai ant jų pečių gula visa mūsų jaunimo veiklos našta.

(Mūsų Pastogė 1969 m. spalio 13 d.)

darosi tiesiog pavydėtina: profesija pripažinta be rezervų, duona parūpinta, šeimos atsakomybės jokios. Dejuoti, kad netapo turtingos parapijos susiorganizavę chorai, tautinių šokių grupės, rašomos lietuviškos knygos, leidžiami laikraščiai, dailininkai ruošia dailės parodas, egzistuoja liet. savaitgalio mokyklos, liet. teatrai, kultūrinės popietės su programomis įvairiausiomis progomis, labdaringa moterų veikla, skautai, sportininkai ir t.t. Visa tai vykdoma žmonių, kurie visi iki

tarnautas vietas. Jei kas padaroma ir nuveikiama, tai nuveikiama pajėgių žmonių. Daugeliu atveju žmonos, augindamos mažus vaikus ir dirbdamos sunkius darbus įgalino vyrus įsigyti arba atgauti profesijas, daugeliu atveju vyrai, apkrauti vaikais, dirbdami pamainose įgalino savo žmonas įsigyti profesiją, ir daugiausia senitėvai, užmiršę savo asmeniškąs ambicijas ir galimybes, savo turėtus ankstyvesnius darbus,ėjo įfabrikus ir dirbo antvalandžius, kad savo vaikus įgalintų įsigyti profesijas. Ar p. Šolitas gali bent vieną kunigėlį pastatyti ant svarsčių, kuris nusvertų bent vieną iš šitų žmonių pasiryžusių šeimų, kovojusių ir laimėjusių?

Nė vienas profesionalui lietuvių bendruomenės vadovybė nėra padėjusi nei pabaigti studijų, nei įsigyti darbo ar pro-

fesijos įrankių, jokiame moksline, poetui ar mokslininkui nėra padėjusi sukurti nė vieno veikalo, ir ne bendruomenės vadovybės kompetencijoj visi šitie galimūmai. Bendruomenės vadovybė yra sudaryta iš tų pačių savo darbu ir duoną pelnančių lietuvių. Tačiau iš kitos pusės lietuvių bendruomenė, nors ir neremia jokios kitos profesijos, vis tik išimtinai remia kunigų profesiją -- jiems renkamos aukštos studijos, automobiliams ir kitiems poreikiams. Iki šiolei nesu girdėjusi, kad būtų pravedamos rinkdamos naujai baigusiam gydytojui nupirkti jam praktiką nei apie naujo šaltkalvio sušėlimą, kad įsigytų reikiamus įrankius, jokiems mokytojams nebuvo renkami pinigai įsigyti butui ar auto mašinai. Tačiau Australijoje nebuvo nė vieno kunigo, kuris nebūtų lietuvių bendruomenės paremtais pinigais nežinrint, kad kiekvienas kunigas yra bažnyčios globojamas.

Ir dėl to J. Šolito skundas, kad ir bendruomenė kaltina dėl kunigų palūžimo, neturi nė mažiausio pagrindo. Prie šingai: bendruomenė turi labai daug pagrindo priekaištauti kunigams, kurie, būdami ypač išskirtinoje ir laimingoje padėtyje su užtikrinta duona ir savo profesija ir priede dar remia ma lietuvių bendruomenės, kad nesijaučia jų kultūrinio įnašo į mūsų emigracinį gyvenimą. Ir jei tokiose išskirtinose sąlygose mūsų kunigai palūžo, kada visi vidutiniškai pasigerėtinai atlaikė, tai ką iš viso reikėtų galvoti apie kunigų ištvermę ir pasišventimą! Gimtosios žemės netekimas palietė visus lygiai, ir šitas klausimas čia dėlto nediskutuojamas.

Kunigus mes matome sekmandiais bažnyčiose (bet čia at- randa laiko ir šiaip daugelis tautiečių po darbų ar veiklų), gimtadienių, vardadienių ar šiaip kokių iškilnių reprezentaciniuose suoluose, ypač kur daromos organizacijų ar bendruomenės institucijų nuotraukos. Čia ir yra lietuviškų kunigų tragedija.

G. E. Kazokienė, B.D.S.

Agnew ir spauda...

(Atkelta iš 1 psl.)

naudojasi ir labai daug kitų laikraščių šiame krašte ir užsieniuose. Daugeliui žmonių užsieniuose jis atrodo atstoją "oficiozą" ir jei jis prieš administracijos užsienio politiką, kas Amerikoje yra už ją?

Nors leidėjai ir teigia kad jų redaktoriai ir bendradarbiai turi visišką laisvę, tačiau praktiškai žiūrint jie, t.y. leidėjai, ir jų interesai vistiek turi tam tikrą ir labai dažną didelį balsą laikraščių tvarkyme. Turint galvoje, kad didžiųjų laikraščių skaičius JAV mažėja, pačios gyvenimo sąlygos juos verčia koncentruotis ir jungtis, laikraščius tvarkančių žmonių skaičius vis mažėja ir tuo pačiu jie įgauna vis didesnės įtakos. Tokia galios koncentracija darosi pavojinga ir kitais, Agnew neminėtais, atsitikimais.

Vėl iš kitos pusės, laikraštis, ieškodamas pasisekimo, turi pataikauti skaitytojams. Taip, pavyzdžiui, konservatyvios Chicago Tribune leidžiamas Chicago Today, taikomas kiek kitokiems skaitytojų sluoksniams, yra daug "liberališkesnis". Iš to išvada, kad laikraščius daro stiprokai įspūdiškai tytojų nuotakis, ūpas. Klausimas: kas daugiau atvaizduoja amerikiečių nuotakas administraci-

KLEVO LAPO ŠALY
PRANYS ALSĖNAS

LIETUVIŠKŲ MOTYVŲ PUOSELĖTOJAS

Šiuo metu Kandoje gyvenęs architektas dr. A. Kulpavičius Toronte turi savo firmą, pavadintą: "Alfred Kulpa, Architect, designs residential and institutional structures for Canadian and American building industry".

Jo statybos projektai modernūs, slepią savyje daugelį išmislintų idėjų, vienok tuose projektuose, kuriuose privalo būti atsižvelgta į specifinius tikslus, dr. A. Kulpavičius pasilieka labai tautiškas, ypač lietuviškas ir tradicinalus.

Dr. Alfredas Kulpavičius gimė 1923 m. kovo 28 d. Baisogaloje, Kėdainių apskr. 1940 m. baigė Kėdainių valstybinę gimnaziją. Studijavo architektūrą ir inžineriją V.D. Universitete Kaune, kartu lankdamas ir Taikomosios Dailės Institutą, kur gavo stiprius architektūrinio meno pagrindus. Atsidūręs tremtyje tęsė studijas Darmštato Aukštojoje Technikos Mokykloje. Studijas baigė pirmuoju ir gavo architekto - inžinieriaus diplomą. Po to, toje pat mokykloje buvo pakviestas dirbti vyr. asistentu bažnyčių statybos projektūros katedroje. O vėliau už disertaciją "Vėlyvesniojo baroko atsiradimas Lietuvoje" gavo daktaro laipsnį.

Gyvendamas Kanadoje, pirmiau Montrealyje, dabar -- Toronte, dr. A. Kulpavičius sudarė projektinius planus daugeliui lietuvių statybų, daugiausia kapitalinio stoto, kaip: bažnyčių, koplyčių, paminklinių kūrinių, jaunimo stovyklaviečių, etc.

Dr. A. Kulpavičius daug dirba ir ieškojomojo darbo srityje, ypač barokinio stiliaus atsiradime. Jo projektuose dažniausia jaučiama tendencija gauti projektuotojo užsibrėžimą, naudojant moderniausias technikas pasiekimus konstrukcijoje, ir visad surasti stilių, kuris iškalbingiausiai veiktų lietuvių širdis ir imponuotų visuomenę architektūrinėmis apraishomis. Šitokia intencija, at- rodo, jam visada gana gražiai pavyksta.

Architekto dr. A. Kulpavičiaus projektuose gražiai atstovaujamos lietuviškos architektūrinės tradicijos, sukuriamos savitos formos, tinkančios jas įgyvendinti ne tik Lietuvoje, bet ir Kanadoje, lyg jos visiškai būtų išugdytos čionykščių papročiu.

Ypač šventnamių projektuose labai vykusiai įvedami žymūs lietuviškumo bruožai, kurių idėjos -- stebėtojus nukelia mielon tėvynėn Lietuvon.

Dr. A. Kulpavičių pavadinau lietuviškosios kūrybos puoselėtoju architektūroje, nes jo visi projektai, kaip bažnyčių, taip memorialinių statinių ir visuomeninės srities projektų -- turi labai stiprius lietuviškojo stiliaus pagrindus ir tautinių formų pajautimą, įvelkant į modernius laiko rėmus. Jų pamatuosna sudėtos amžininkų sukurtos statybos tradicijos, kurių tiek formos proporcijose, tiek ornamentikoje, ryškiai iškeliamas lietuviškumas.

ja ar New York Times re- dakcija? Prezidentas aiš- kino, kad "tylioji daugu- ma" yra jo pusėje, bet kadangi ji buvo ir yra ty- li, kaip gali tai patikrin- ti? Kiekvienu atveju, ban- dymai ją pažadinti iš il- go miego yra sveikintini.

VENEZUELOJE...

(Atkelta iš 1 psl.)

Meninėje dalyje pasirodė net du tautinių šokių an- sambliai: jaunių ir suau- gesniųjų. Mūsų tautinius šokius daugiausiai išpildė vien mergaitės, nes ypač vyresniųjų grupėje trūksta berniukų. Šiame minėjime gausiai dalyvavo ir venezu- eliečių bei kitų tautybių svečių, kuriems lietuvių tautiniai šokiai sudarė ma- loniaus įspūdžio.

Tautiniams šokiams abi grupės paruošė ir vadovavo, tautinių šokių mokytoja Aurelija Žalnierūnaitė. Akordeonu grojo Albertas Raul Ross Žalnierūnas.

Tautinių šokių pertrau- kelių metu, puikiai ispani- kai padeklamavo Carabobo Universiteto medic. studen- tės Ana Leon. Tai jau nebe- pirmas kartas, kad kitais metais būsimoji daktarė taip nuosirdžiai, ispanų kal- ba aiškina sveikiesiems apie sovittų Sąjungos ge- dingąją okupaciją.

Po programos prasidėjo bendras pobūvis su šokiais, grojant šauniam orkestrui. Bendrai šį minėjimą reikia laikyti puikiai pasisekusiu.

(K)

Skaityk ir platink
DIRVĄ

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS

DIRVATHE LITHUANIAN
NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published Two Times a Week
every Wednesday and Friday
by American Lithuanian Press Radio Ass'n.
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$13.00. Single copy 15 cents.

Editor Vytautas Gedgaudas.

Dirva išeina trečiadieniais ir penktadieniais.
Prehumerata metams \$13.00, pusei metų \$7.00.

Lietuvos kariuomenę prisimenant laisvei auštant

Dar ir šiandien mums lietuviams atrodo romantiška ir graži mūsų tautinio atgijimo aušra, valstybės ir jos kariuomenės atgaivinimo rytas. Praeitieji vargai, erškėčiai jau lygužmiršti, nublukę daug kieno atmintyje, o jaunesnei kartai tarsi nesuprantami, sunkiai įsivaizduojami. Tačiau to auštančio Lietuvos valstybės ir jos kariuomenės ryto dalyviams visi išgyvenimai tebėra ir po 50 metų gyvi. Sunkūs ir audringi jie buvo, dažnai ir abejonėmis apipinti, bet laimėjimus ir savo idėjas įkūnijus, nūdien jie gražūs ir malonūs prisiminti.

Sunkūs žygiai vainikavo pirmuosius Lietuvos kariuomenės atgaivinimo darbus. Iškilmingai nusiteikę sutinkame savo tautos šventes. Ko iš jų laukiame? Laukiame, kad, atsiminę didžiuosius Tėvynės žygius, tapume tvirtesni. Tai, va, šiemet kada mūsų Lietuvos kraštą kamuoja žiauri bolševikų okupacijos letena, minint prieš 50 metų atgijusios Lietuvos kariuomenės ginklo galios sukaktį vėl mūsų akims darysis įrengimi nepriklausomybės kovų vaizdai, mūsų atminčiai dar aiškiau prisistatys praeities laimėjimai ir jų vertė lietuvių tautai. Atkūtę, atgaivinę savo dvasią, džiaugėmės geriausiais mūsų tautos vaikais, ginklu jai skynusiais laisvės kelius, ir dėl to jiems reikėme padėką, gilią pagarbą ir meilę. O Nežinomojo Kareiviokapas prie karo muziejaus Kaune buvo virtęs lietuvių šventove. Jį lankydami, ties juo sustodami, sutelkdavome savo doriau.

sius jausmus. Tai buvo mūsų religinis nuolankumas tiems, kurie garbin gai žuvo kovoje dėl Lietuvos laisvės.

1918 metais lapkričio 23 d., rodos, lyg milžin kariai atsivėrė. Visais keliais, giriomis slinko ir pavieniai ėjo ten, kur tėvynės karo trimitas skambėjo. Jo garsan radosi visi tie, kuriuose atgimė bočių dvasia. Tai savanoriai - kūrėjai ir nepriklausomos Lietuvos statytojai, būdami mažai apginkluoti ir menkai tepasirengę, didvyriškai kovėsi ir laimėjo visuose Lietuvos kovų frontuose, sumušdami ir išvydami priešus. Toms audringomis kilnias pasiryžimo, pasiaukojimo dienomis visų lietuvių širdyse suliepsnojo skaidri lietuviška karinė dvasia. Visus jungė vienas tikslas -- didelė užduotis ir visiems vienodas dygliuotas sunkus kelias. O tas kelias skausmu ir asaromis buvo nuklotas, vargais ir prakaitu nužymėtas. Taip, tėvynės laisvei auštant, pirmieji jos kariai į laimėjimą ėjo vargo ir erškėčių keliais. Bet jaunatviškos, pilnos entuziazmo ir energijos pirmųjų kovotojų dvasios nei priešai, nei vargai bei trūkumai neįstengė palaužti. Nes ji buvo lietuviška, vyriška, patriotiška!

Taigi, buvusios mūsų kariuomenės 50 metų atsikūrimo sukaktis yra ne eilinė. Ji ypatinga tiek buvusiems savanoriams - kūrėjams, kariams, šauliams, partizanams ir kiekvienam lietuviui, kur jis begyventų. Juk 1918 m. lapkričio 21 d. Lietuvos valstybė gavo realią savo laisvės rei-

LIETUVIŠKOJO GYVENIMO NUOTAIKOS

VYRAI KALTINA LIETUVES MOTERIS (3) Emilija Čekienė

Berašant man trečią straipsnį apie vyrų neteisingus priekaištus lietuviams moterims, besikačiuojant jų nuopelnus tautiniu požiūriu, štai pasirodė dar vienas vyras primindamas visą šimtą lietuvių moteriai atliktų darbų bei pareigų šiais Šeimos ir Švietimo metais.

Tai Skirpstas lapkričio 12 dienos Dirvoje siūlo visoms moterų organizacijoms draugesusitelkti ir siekti romano su teigiamos lietuvių moters personažu ir aplamai šiais metais išeiti į viešumą su didesnių darbų pasirodymais.

Patarimai verti moterų dėmesio. Tokioteigiamo tipo lietuvių moters romano išeivijoje tikrai pasigendame, nors rašytojų moterų turime. Štai ką tik pasibaigė Draugo atkarpoje spausdintas Renės Rasos romanas "Kraujo Balsas", kurį aš nuosekliai skaičiau ir man atrodo, jog ten ir bandyta sukurti teigiamos lietuvių tipą Aukšės asmenyje, kuri būdama jauna išeivijos lietuvaitė, studentė, gyvendama materialiniam pertekliuje, ilgai blaškėsi nežinodama, kas ji yra, ko iš gyvenimo trokšta, kol tik, kaip ir daugelis mergaičių, gyvenimo tikrovės pakirptais sparnais nu-

kėją - kariuomenę, kurios žygiai ir nuopelnai nūdien dar nereikia smulkiai aiškinti, nes jie dar pakankamai gerai žinomi, visų pagarbai vertinami. Todėl kiekvienas lietuvis Lietuvos kariuomenės atkūrimo sukaktį prisimins turi tai savo širdin smingančių žodžių atžymėti taip, kad ji paliktų ilgai neišdildančių žymių ne tik senesniųjų, bet ir augančio jaunimo širdyse.

Būkim optimistais ir sakykim, kad grius Lietuvos pavergėjų galia, o tada mūsų tautos vaikų širdyse atbus didi, ryžtinga, Vytauto Didžiojo dvasia. Lietuva prisikels o kartu su ja kelsis Vytauto Didžiojo karžygių dvasia.

J. Miškinis

tūpė ant pilkos kasdienybės žemelės, vis dar nenorėdama savo likimui pasiduoti, grumiasi viduje kovodama su savimi, svyruodama, kuriu keliu pasukti ir, po ilgų psichologinių pergyvenimų vis dėlto pasilieka eiti tiesiu keliu nepalauždama aukštos moralės dėsnų.

Kiek autorei pavyko tokių personažų sukurti, tai kitas klausimas, bet svarbu, kad yra bandymas ir atliktas neeilinis darbas. Kad šitokio moters tipo skaitytojai laukia, tai nėra paslaptis, nes, kai neseniai buvo išleistas Alės Rūtos romanas pavadintas apysaka "Žemės Šauksmas", tai nežiūrint visų rašytojos sugebėjimais panaudotų literatūrinių deimanių, skaitytojai, ypač moterį, labai apvyrolė autorės pasirinkta herojaus Lino išsvajota draugė vardu Maruška, ukrainietė. Kodėl ne lietuvaitė, ne Marytė, ne Birutė, Aldona ar kita kokia, bet lietuviška mergaitė, klausė vienas kitą skaitytojai. Žinoma, autorė norėjo parodyti gyvenimo neišvengiamą tikrovę, tačiau tokių įvykių mes matome kasdienybėje, o jau kūryboje norisi pakilti aukščiau kasdienybės. Tikime ateityje sulauksime idealios lietuvių lietuvaitės tipo.

Bet juk ne būtinai turi tai atlikti moteris. Jos gali skirti ir premiją, kaip siūlo Skirpstas, kurią jau skyrė giedrininkės, bet ir čia bėda tame, kad nedaug yra moterų organizacijų, turinčių savo išde tūkstantį dolerių. O kada jos bandytų sutelkti didesnį sumą pinigų, tai ruošia parengimus, i kuriuos tačiau mūsų vyrai nenoriai lankosi, nors tie parengimai būna pakankamai aukšto lygio.

Betgi ir prie tokių nepalankių lėšų telkimo sąlygų išeivijos lietuvių sąmoningai ar atsitiktinai šiais metais vis dėlto atliko eilė nekasmėtinų darbų: moters didžiausiomis pastangomis išleista anglų kalba knyga "Lithuania 700 years", pirmoji išeivijoje tokia stambi informacinė knyga apie Lietuvą svetima kalba. Daug moterų per savo organizacijas ir asmeniškai jos išleidimą rėmė, ypač Philadelphiajos moterų klubas, vadovaujamas J. Augaitytės, New Haveno klubas, daug moterų dabar ją platina įvairiuose pasaulio kontinentuose. Labai aktyviai reiškiasi teisininkė E. Reisonienė Australijoje, E. Jankutė Kanadoje, daug paskirų moterų gydytojų ir kitų įsigijo po keletą egzempliorių savo kolegoms amerikiečiams arba padovanojo universitetams. Valerija Butkienė visą laiką rėmėsi, dabar antrą laidą leidžiant parėmė įteikdama du šimtus dolerių ir šimtą dol. paaukojo Dirvai paremti.

Lietuvių Moterų Klu-

bų Federacija, vadovaujama V. Leskaitienės seniai išleido pirmą išeivijoje anglų kalba leidinį "The Lithuanian Woman", suredaguotą teisininkės Birutės Novickienės, apie lietuvių moterų veiklą. Negalima sakyti, jog tai yra tobuli darbai, tačiau, jei per dvidešimt metų išeivijoje niekas iš visonebandė panašių ir reikalingų darbų atlikti, tai rodo, kad šie darbai nėra eiliniai ir pareikalavo didelių pastangų.

Berods, šiais metais Australijos "Mūsų Patogė" įvedė moterų puslapį, idomiai redaguojamą A. Matukevičienės, kuri visa eile slapvyvardžių daug rašo ir bendromis temomis straipsnių. Kiek man žinoma, tan daug rašė taip pat moteris, pasivadinusios Rapolo spalyvardžiu daugiausia publicistinių straipsnių, kuriuose skaitytojai dažnai atpažindavo save, bet už neišgiamų ydų atskleidimą tas Rapolas paskutiniu laiku iš Mūsų Pastogės puslapių išvytas, nors ėjo didelė kova dėl jo tarp skaitytojų vyrų ir moterų. Vieni už, kiti

prieš. Reiškia moterys ne tik nedraudžia spaudą savo vyrams prumeruoti, bet pačios skaito ir, kas joms nepatinka greit reaguoja.

Neįmanoma suminėti visų šiais metais lietuvių moterų org-jų atliktų darbų įvairiuose lietuvių kolonijose.

Dabar grįžkime į P. Alšėno vertimą, kur sakoma, jog "niekad tiek paklydimų jaunime, ypač Š. Amerikoje nebuvo, kaip nūdien. O greičiausiai taip yra todėl, kad šeimos nebeteri motinų".

Lietuviai yra Amerikos žmonių dalis ir todėl visos čia besireiškiančios negerovės nepaplenkia nepalikdamos pėdsakų ir mūsų tarpe. Čia ir vėl tos visos šio krašto negerovės ypač apsuksino lietuvių moters gyvenimą ir atitraukė ją nuo tautinio lietuviško visuomeninio bei kūrybinio darbo. Nepaslaptis, kad vadinamųjų hipių eilėse gal yra ir pa dorių tėvų lietuviukų. Tačiau ne todėl, kad jie būtų buvę nerūpestingai motinų globojami ar be priežiūros paliekami gatvės auklėjimui. Jaunimo palaidūnų eilėse daugiausia matome prabangų gyvenančių nedirbančių pačių motinų ir specialių auklių rūpestingai globojamų vaikų.

Lietuvių moterys vaikams padėjus daugumoj (Nukelta į 4 psl.)

ŠIS BEI TAS

• Jei Švietimo metams baigiantis dar nieko ypatingesnio neįvykdyta, tai bent tikėtina, kad tas šūkis bus sukėlęs dėmesį, nevieną išjudinęs iš snaudulio, kad tos srities reikalai bus bent kiek išryškėję -- žinosime, kurie darbai skubiau ir būtiniau atliktini netolimoj ateity. Teliks įsisinbavimas gyvesnei veiklai, naujų minčių užuomazgos, naujų planų idėjos. Ir tai bus teigiami vaisiai.

Štai pvz., vykdytinias sumanymas atskiru spaudiniu, tiksliai žinias suregistruojant -- atžymėti nepriklausomos Lietuvos švietimo eigą ir vėliau okupantų suduotus smūgius (mokytojų areštai ir trėmimai, net moksleivių suimninėjimai, lietuviško mokslo ardymas ir tt.). Sykiu paskelbtinas apytikris sąrašas mokinių ir mokytojų, kurie buvo nužudyti ar Sibiran ir kitur ištremti. Kada nors bus labai pravarti ši statistika.

• Štai paštininkai parengė savo duomenų knygą apie Lietuvą (čia paaiškėja ir tųjų, kai kieno peikiama, iš neprikli. Lietuvos atsivežtų draugijų reikšmė). Regis, mokytojai galėtų nemažiau vertingų faktų palikti istorijai apie nuostabiai išlikusius atsikrūsius valstybės švietimą. Laisvės pusėje yra dar gausiai mokytojų, kurie netingi veikti draugijose ir moka rašyti spaudai. Jų pareiga palikti vėlesnėm kartom ko ryškiausią, ko spalvingiausią lietuviško švietimo paveikslą. Mokytojų sąjunga gali ir privalo pateikti planą bei paskatą -- organizuoti.

• Labai gražu, kad maždaug visos buvusios mūsų gimnazijos paeiliui ruošia dvidešimtmečio sukaktis. Susirenka gausiai dalyvių, džiaugiasi pasimatę po ilgus eilės metų, turi apie ką pasikalbėti -- tartum vienos šeimos nariai pabendrauti.

Betgi neužmirština, kad tos sueigos ruošiamos ne šiaip sau eilinių įvairaus kultūros lygio žmogelių, bet -- aukštesniosios mokyklos atstovų. Tad ar galima tenkintis vien pramogos puota prie stalo? Argi sąžinė lieka rami išsiskirstant, jei jokio kultūrinio ženklo nepaliekama? Argi rimtesniam žingsniui stokoja energijos ir kultūros? Kodėl suėję tie gimnazijose lavinti bičiuliai negalėtų apie tą savo mielą buvusį židinį (sykiu ir apie vietovę) -- palikti nemirštamą ženkla spaudinio pavidalu?

• Priešadventiniam pasismaginimui pritiktų ir spaudoj šen ten švystelti kuo nors linksmesniu -- net ir apie rimtus reikalus (ir rimtiems žmonėms) sveika retkarčiais pajukauti. Gal tie dažni tarpusavio irzlumai lengviau išsivėdintų, gal partiniai ir asmeniškų amibičių piktumai sušvelnėtų. Todėl galia, kad feljetono konkursas taip liūdnai ir totališkai pasilaidojo. O visai be reikalo.

Kad neatsiusta tobulų rašinių -- gana normalu, nereikia daryti tragedijos. Juk čia tik pirmas paieškojimas. Voras 12 kartų mezgė tinklą iš naujo, kolei numezgė. Ar mumyse mažiau kantrybės ir išvermės? Bent tris kartus mėginėme, tada tik galima pradėti abejoti, jei dar nieko gero neatsirasų.

• Šį kartą silpniausiai pasirodė komisija, t.y. ne pagal kepturę. Jei ieškoma feljetono, tai taip ir elkimės, o ne pagal nudėvėtą šablona kituose konkursuose. Jei visi silpni rašiniai, tai galima buvo pvz. išrinkti patį silpniausią ir -- atiduoti spaudai bei visuomenei "pasigėrėti". Juk ne kiek nemažiau naudinga mums žinoti savas silpnybes, ne tik laimėjimus. Tebtų pamatę skaitytojai, irgi feljetonų rašytojai, kokių nereikia rašyti! Ir būtų visiems aišku, nuo kurio lygio pakopos reikia pradėti kilti aukštyn. O šitaip, kaip komisija pasielgė -- galutinai užraukti ir antkapio užvožti -- blogas pasitarnavimas tai mūsų raštyjos sričiai. Tartum lietuviško feljetono daugiau negalima nei laukti nei bandyti. Kas tai būtų, jei su pirmu nepasisekimu visada būtų galutinai nuleidžiamos rankos. Nors mėginimas ir labai netobulas, bet vis viena reikia jį pagirti, nes daug blogiau, kai susilaikoma nuo bet kokių mėginimų ir stovima vietoje. Pažanga bet kurioj srity ugdoma mėginimais, drąsiais ieškojimais, nors dažniausiai iš pradžių prisieina iškentėti daugelį nepasisekimų. O viltį -- niekad nerekia žlugdyti.

SKIRPSTAS

Karininko Juozapavičiaus žuvinimas ant Alytaus tilto 1919 metais vasario 13 d. Tai pirmoji atgimusių Lietuvos kariuomenės karininko auka dėl gimtojo krašto laisvės.

SOVIETAI MOKA PAGAL REIKALĄ IR LENINĄ IŠCENZŪRUOTI...

Praėjusio spalio 15 dieną Jungtinių Tautų būstinėje New Yorke posėdžiavo Jungtinių Tautų Organizacijos visuotinio susirinkimo pirmasis komitetas ir svarstė Sovietų Sąjungos delegacijos pasiūlytą projektą -- atsišaukimą į visas valstybes tarptautinio saugumo stiprinimo reikalu.

Apie tą projektą kalbėjo Maltos delegacijos narys, patarėjas Victor J. Gauci (Gosi). Jis pasveikino Sovietų Sąjungos parodytą iniciatyvą, bet pareiškė, kad pačiu projektu esąs kiek nusi-vylęs. Projektas, sakė jisai, parengtas lyg pas-kubomis, nekreupsčiai. Ištraukos iš Jungtinių Tautų chartos projekte pateiktos nenuosekliai ir neišryškinti kaip tik svarbesnieji jų bruožai. Projektas net sudaro iš-pūdį, kad jis kažin ar tiks liai išreiškia pačios So-vietų Sąjungos vyriausybės intencijas.

Įdomiausia ir labiau-siai intriguojanti buvo kalbėtojo prielaida, kad tokio atsišaukimo projek-tui Sovietų Sąjungos vy-riausybė juk turėjo gi semtis įkvėpimo ne kur kitur, kaip marksizmo-leninizmo ideologijoj. Tačiau projektas išėjo nuo tos ideologijos gero-kai nutolęs. Be to, ja-me per neapdairumą ar gal ir dėl kitų priežas-čių liko nepaminėtos kaip tik pačios svarbiau-sios tarptautinio nesau-

gumo ir įtampos priežas-tys.

Savo priekaištus Mal-tos atstovas parėmė su-gretinimu ištraukų iš pa-siūlyto projekto ir iš Lenino deklaracijos apie taiką ir tarptautinius santykius, pasakytos ry-tojaus dieną po Rusijos revoliucijos laimėjimo.

Dabartiniame Krem-liaus pareiškime tvirti-nama, kad taikai ir tarp-tautiniam saugumui su-stiprinti reikia:

"atsiimti kariuome-nes iš užimtų kraštų, ku-rių užėmimas yra pasek-mė kaikiurių valstybių ginkluotų pajėgų akci-jos prieš kitas valsty-bes ar tautas, ginan-čias savo nepriklauso-mybę, laimėtą žlugus ko-lonijinei sistemai, bei ginančių savo teritorijos neliečiamybę;

"sustabdyti visas prie-mones, siekiančias už-gniauzti kolonijinėj pri-klausomybėj tebeesan-čių tautų išsilaisvinimo sąjūdžius, ir suteikti vi-soms tokioms tautoms nepriklausomybę".

Tokia yra sovietinės delegacijos siūlomo at-sišaukimo esmė. Pro-jektas taip suprojektuo-tas, kad tikėtų taikyti, gal būt, Artimuosiuose Ry-tuose, gal ir Tolimuo-siuose Rytuose ar kur nors Afrikoj, tik kad ne tikėtų atsukti jį į Mask-vą.

O Leninas, lygiai prieš 52 metus kalbė-damas naujos revoliu-cinės vyriausybės var-du ir, žinoma, norėda-mas pasirodyti labai tei-singas, paskelbė štai ko-kius dėsnius tarptauti-niam saugumui užtikrin-ti ir taikai palaikyti:

"Laikydamsi demo-kratinių ir ypač darbo klasės principų, ši (at-seit, Lenino vadovauja moji. E.) vyriausybė ma-no, kad mažos ir silp-nos tautos įjungimas į didelę ar stiprią valsty-bę yra aneksija arba pa-vergimas, -- nebent ta mažoji tauta būtų su tuo tiksliai, aiškiai ir lais-vai sutikusi; ir čia ne-turi reikšmės kuriuo me-tu būtų buvusi pavarto-ta jėga tam įjungimui į stipresniąją valstybę įvykdyti, ir nesvarbu, ar mažoji tauta yra labai ar tik menkai išsivysčiusi... taip pat neturi reikš-mės, ar ta mažoji tauta yra toli užjūry, ar čia pat Europoj.

"Jeigu betkokia tauta ar valstybė jėga laiko-ma kitos valstybės sie-nose... jeigu ji negauna teisės pati spręsti savo ateities laisvu balsa-vimu, be jokio spaudi-mo, iš anksto visiškai atitraukus prijungti sie-kiančiosios ar stipres-niosios valstybės pa-jėgas, tai tokia padėtis yra aneksija, tai yra pa-vergimas ir agresija".

Skaitydamas tuos Le-nino žodžius, Maltos at-stovas ypač pabrėžė tą sakini, kur Leninas nu-rodė, kad balsavimas dėl prisijungimo prie kitos, ypač prie didesnės ir stipresnės valstybės tu-ri būti laisvas, be jokio spaudimo, ir kad spaudi-mo nėra tik tada, kai pri-sijungti siūlančioji vals-

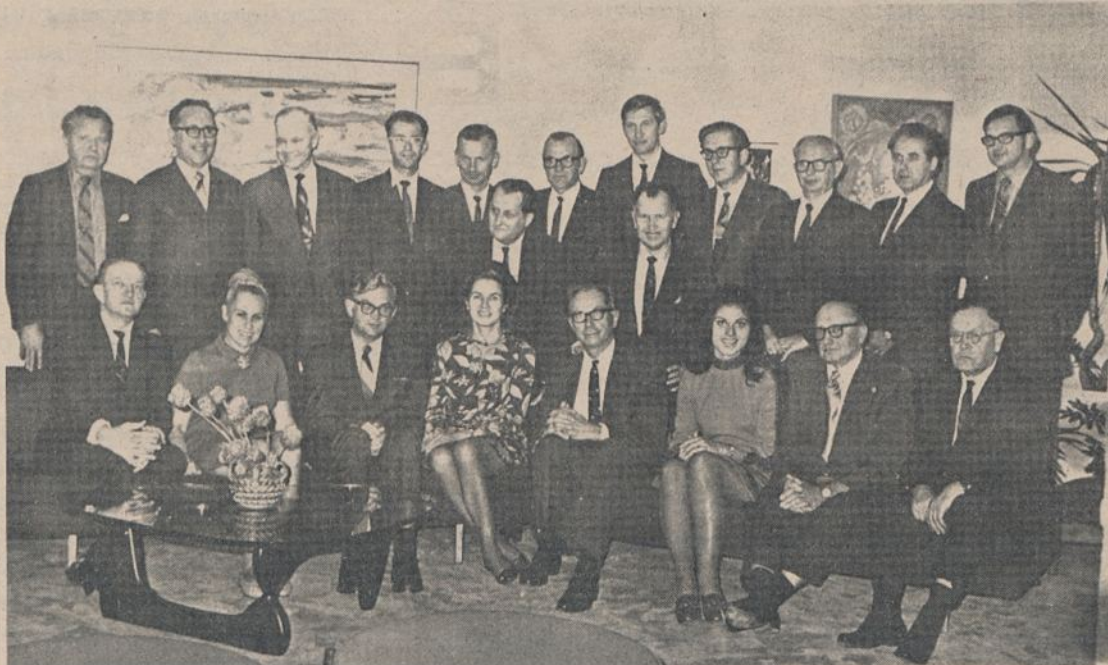
tybė, jeigu ir buvo į ma-žesniąją kraštą dabar ar kada nors anksčiau įve-dusi savo karinių ar ki-tokių ginkluotų pajėgų, tai prieš laisvą balsa-vimą tokiu reikalu turi iš anksto visas tas savo pajėgas atitraukti. Jei-gu ginkluotos jėgos pa-silieka, tai -- Leninas taip sakė! -- laisvo apsi-sprendimo nėra, o yra tik agresija, aneksija, pa-vergimas.

Perskaitęs tas ištrau-kas iš dabartinio sovie-tinės delegacijos doku-mento ir iš Lenino dekla-racijos, Maltos atstovas sakė Jungtinių Tautų ko-mitete:

"Nėra abejonės, kad Leninas tą reikalą aiš-kiai suprato. Svarbiau-sia nesaugumo priežas-tis tarptautiniuose san-tykiuose yra atėmimas iš tautų jų apsisprendi-mo teisės, ir tai ne tik iš tų tautų, kurias pri-imta vadinti kolonijinė-mis Jungtinių Tautų Chartos 11 ir 12-to sky-rių prasme, bet iš tur-kurių tautų, vistiek ku-rių begyventų. Kol stip-resniųjų valstybių vieš-patavimas silpnesnėms tautoms ir silpnesniųjų išnaudojimas nebus pra-nykęs nuo žemės veido, tol nebus tikros taikos, tol nebus saugumo, ypač jį nebus mažosioms tau-toms. Bet toks viešpa-tavimas ir toks išnaudo-jimas tebėra pasklidęs nuo Zambijos iki Lie-tuvos, Latvijos ir Esti-jos, nuo Angolos ligi Ar-mėnijos, Gruzijos ir Azerbaidžano. Nei vie-nu iš tų atvejų silpnes-nioji tauta nėra tam da-vusi savo aiškaus ir laisvo sutikimo; nei iš vieno to krašto prijun-gusioji ar stipresnioji valstybė neatitraukė vi-siškai savo pajėgų, prieš pradėdant organi-zuoti mažesnės ir silpnesnės tautos va-lios pareiškimą. Kaip tik čia paminėtų, o ga-lėčiau daug daugiau pa-minėti -- mažesniųjų tautų tariamai esamie-ji valios pareiškimai yra, priešingai Lenino mokymams ir idealui, taip ryškiai išvagoti prievartos pėdsakais, kad jie yra virtę tiesiog akibrokštu sveikam žmo-nių protui".

"Mes nesiremiam", sakė Maltos atstovas, "kraštutine antiistori-ne pažiūra į tautų apsi-sprendimo teisės prin-cipą. Modernus pasa-u-lis ir moderni technolo-gija reikalauja tautų sa-vitarpinės priklausomy-bės. Bet tai turi būti savitarpinė priklausomybė, kylanti iš laisvės, orumo ir visiškos lygy-bės".

Savo kalbos išvado-je Maltos atstovas siū-lė sovietinės delegaci-jos projektą pataisyti, -- projekto autorių žo-džius pakeisti ne kieno kito, o jų garbinamo mokytojo Lenino žo-džiais, kadangi Leni-nas apie tą patį dalyką daug aiškiau, pilniau ir tiksliau pakalbėjo. Mask-vos leninistas tas pa-siūlymas buvo gana nesmagus, nes kaip tik šiuo metu, kai jie ten visais frontais smaginas ger-bti ir studijuoti Lenino priesakus, svetimas žmogus, visiems ma-tant, ėmė ir parodė, kad

PLB valdybos nariai su Detroito lietuviais laikraštininkais ir visuomenininkais. Sėdi iš kairės: A. Nakas, V. Majauskienė, dr. A. Burkus, M. Lenkauskienė, St. Barzdukas, D. Orantaitė, V. Alantas ir A. Gailiūšis. Stovi: inž. J. Gaizutis, S. Garliauskas, C. Bankauskas, V. Urbonas, A. Rugienius, dr. V. Majauskas, V. Kutkus, V. Selenis ir A. Zaprackas. Nuotraukos trūksta A. Nasvyčio ir A. Rinkūno.

Jaunimo kongresas įvyks 1972 metais

1969 m. lapkričio mėn. 9 d. posėdžiavo PLB Valdyba. Jos posėdis pirmą kartą įvyko Det-roite, elegantiškoje Vandos ir dr. V. Majaus-kų namų aplinkoje. Po posėdžio įvyko gyvas ir aktualus pašnekesys su Detroito lietuviais žūr-nalistais ir visuome-nininkais. Šio posėdžio svarbiausias tikslas bu-vo jaunimo reikalai tad plačiai išdiskutuota jau-nimo vicep. M. Lenkaus-kienės ir vykd. vicep. dr. A. Butkaus referatai ir nutarta:

Antrąjį laisvojo pasa-u-lio lietuvių jaunimo kon-gresą rengti 1972 me-tais, jo laiką suderinti su IV-tą Tautinių Šokių Švente; prašyti Kanados Krašto ir JAV CValdy-bos šalia Centrinųjų Jau-nimo Sekcijų jas įsteigti dar ir didesnėse lietu-vių kolonijose Chicago-je, Toronte, Hamiltone, New Yorke ir kitur.

Tų Jaunimo Sekcijų vienas uždavinys būtų su-daryti sąlygas tarpor-ganizaciniam jaunimo dialogui, kuriame būtų svarstoma II-jo Kongre-so ruošimo reikalai: vie-ta, laikas, tikslas, apim-tis, priemonės ir kt. 1970 metų balandžio mėn. PLB Valdyba su-kvies platų Kanados ir JAV lietuvių pasitarimą Jaunimo sekcijų, jauni-mo organizacijų ir bend-ruomenininkų atstovų. Jame bus apsvaistytos iki tol gautos sugestijos,

jie tų priesakų dar nėra išmokę.

Bet iš tikrųjų tai ne-buvo neišmokimas, o bu-vo tik jų suktumas. Leni-nas jiems reikalingas tik tada, kai patogus. Pagal reikalą jie ir Leniną mo-ka ir išcenzūruoti ir pa-sitaisyti... Apie taiką ir saugumą jie kalba labai dažnai ir daug, ir kalba vis rodydami į krislus kitų akyse. Maltos atsto-vas spalio 15 dieną ir jiems parodė, kad kaip tik jų akyse pilna, ir pil-na netgi ne krislių, o sta-čiai šakalių.

Nėra ko tikėtis, kad jie tuos šakalius imtų sau iš akių krapštyti, bet vistiek -- tegu nesijaučia, kad niekas jų nemato.

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas parąšė Maltos delegaci-jos nariui V. J. Gauci laišką, kuriame nuoširdžiai jam padėkojo už tą spalio 15 dienos kalbą. (ELTA)

išdirbtos bendrosios gai-rės bei sudarytas Kon-gresui ruošti komitetas. Pageidaujama, kad jau-nimo organizacijų atsto-vai bei visuomenininkai diskutuotų kongreso rei-kalu ir patiektų konkre-čius projektus PLB Val-dybaidar prieš balandžio mėn. pasitarimą.

Toliau posėdyje Kul-tūros Tarybos pirm. dr. A. Nasvytis, referavo, kad Kultūros Taryba at-žymės menininkus bei kultūrininkus specia-liais padėkos laiškais, panašiai kaip mokytojus.

Švietimo Tarybos pirm. A. Rinkūnas re-feravo apie V. Ciziūno parašytą knygą "Šeima lietuvių bendruomenėje". Nutarta ją išleisti. PLB pirm. St. Barzdukas re-feravo Bendruomeninių institucijų pavadinimų suvienodinimo reikalą. Priimti pakeitimai bus paskelbti.

Išklausyta visuome-nių reikalų vicep. dr. H. Brazaičio pranešimas dėl išeivijos lietuvių vi-suomeninio darbo rim-ties bei darnos.

Vėliau sekė pašnekė-sys su Detroito gyvenan-čiais lietuvių žurnalis-tais, radijo atstovais bei visuomenės atstovais, kurių prisirinko tikrai gražus būrys. Namų šei-

mininkui dr. Majauskui kviečiant, pokalbį atida-rė pirm. St. Barzdukas, trumpai nupasakodamas posėdžio eigą, bei pri-mindamas, kad šimet su-kako 20 metų nuo Lie-tuvių Chartos. Po to, pir-mininkavimą perdavė vykd. vicep. A. Butkui. Sekė eilė paklausimų ypa-tingai Jaunimo Kongreso reikalui. Buvo gerų pata-rimų. Šalia PLB valdybos narių diskusijose daly-vavo: pirmojo PLJ Kon-greso k-to pirm. Algis Zaprackas, Alfonsas Nakas, Vyta. Alantas, V. Urbonas, V. Kutkus, A. Rugienius, Detroito LB Apylinkės pirm. Jonas Gaizutis ir kiti. Iš Cle-velando dalyvavo: dr. E. Lenkauskas ir III-jam PLB Seime išrinkta iš-kilioji lietuvaite Dalia Orantaitė, kuri yra Ohio LB Apygardos jaunimo sekcijos prezidiumo na-rė.

Šis pokalbis vyko labai sklandžiai. Abipusiu at-virumu ir nuoširdumu pasidalinta mintimis ir informacija. Keliamei Detroito lietuvių veikė-jų klausimai bei duoti pa-tarimai bus naudingi PLB Valdybai planuojant balandžio mėn. susitiki-mą su jaunesniųjų kartų atstovais. (ab)

Vyrai kaltina...

(Atkelta iš 3 psl.)

išeina ir pačios dirbti norėdamos sukurti vai-kams geresnę ateitį. Bet vaikų jos nepalieka gat-vėje, o bobutėms ar te-toms ir statistika rodo, kad dirbančių motinų vai-kai nuo to ne tik nenu-kenčia, bet nuo pat ma-žens igauna daugiau at-sakomybės jausmo, sa-varankiškumo ir daugiau pagarbos bei meilės mo-tinai. Iš tokių šeimų ma-žiau būna nusikaltėlių ir tinginių moksle. Tokią statistiką per 12 metų stebėjo Yudken ir Hol-me Anglijoje.

Lietuvės moterys iš-eivijoje savo pareigas puikiai atlieka ir reikia tik stebėtis jų energija ir sumanumu: eiti į dar-bą, auklėti vaikus, ap-rūpinti šeimą ir dar da-lyvauti lietuvių organi-zaciniam gyvenime, to-dėl šiais Seimos ir Švie-timo metais vyrai turė-tų ne priminti moterims ką jos dar daugiau tu-ri atlikti, pasitempti iš-eiti viešumon su dides-niais darbais, bet mūsų mieli vyrai šiais metais turėtų lietuvių moteriš-kiškai pagerbti kaip lietuviškos šeimos sie-lą ir lietuviško švieti-mo pagrindą.

Ir, jei šiandien pa-saulyje, ypač JAV-se, taigi ir mūsų tarpe yra tiek daug jaunimo pak-ydimų, tai sakyčiau, jog šeima neliko be moti-nos, bet liko be tėvo, ku-ris per maža rūpinasi vaikais.

We Offer To Savers

SAVINGS CERTIFICATE

5 1/4%

6 or 12 MONTH \$10,000 or MORE

Savings certificates issued for six months or one year-in minimum amounts of \$10,000.00, and thereafter in multiples of \$1,000.00. Earnings are paid at maturity.

4 3/4%

per annum

Passbook Savings Accounts

Paid Quarterly

Computed and Paid as of:
Mar. 31 — June 30
Sept. 30 — Dec. 31

5%

6 or 12 MONTH \$5,000 or MORE

Savings certificates issued for six months or one year-in minimum amounts of \$5,000.00, and thereafter in multiples of \$500.00. Earnings are paid at maturity.

Mutual Federal Savings

AND LOAN ASSOCIATION

2212 W. CERMAK RD.
Chicago, Ill. 60608
Virginia 7-7747

PETER KAZANAUSKAS, PRESIDENT

KŪRYBA IR MOKSLAS

Daktaras Jonas Šliūpas (3)

MININT JO 25-tas MIRTIES METINES

3. ŠLIŪPO RADIKALINĖS PASAULĖŽIŪROS ŠAKNYS

Šliūpas brenė per dūm kon-servatyvinėje, bažnytinės dvasios persunktoje aplinkoje, kaip ir daugumas ano meto kaimo jau nuomenės. Kaip pats prisipažįsta, vos pradėjęs skaityti, "motinai perskaitė" "Aukso altorių" "Mūsų Jėzaus Kristaus" "Živa-tus švenčių", "Kantičką" ir ki-ta. Iš tokios aplinkos tegalėjo išaugti bažnyčią ir jos tarnus bent gerbiantis inteligentias. Pir-mas, kas pastūmėjo jį iškrypti iš tos naminės dvasinės aplin-kos, buvo klebonija. Taikliai šį dalyką pastebėjo kun. St. Yla-veikale "Dievo sutemos", kai atitinkamam skyreliui davė ant-raštą "Dr. J. Šliūpo bedievybė-gavo pradžią klebonijoje". Iš-tikrųjų, 7 1/2 metų vaikas nu-vežtas pas kun. dėdę A. Šliū-pavičių ir apgyvendintas Per-naravos klebonijoje, gavo iš ar-ti patirti, kaip kunigų gyvenim-skas nesutinka su jų išsakyklų skelbiamu mokslu. Jis matė, kaip kunigai kreipia žmonėse turimą nepaprastą autoritetą, garbę ir net meilę gynai sava-naudiškiems tikslams -- pasi-pelninti, turtams susikrauti. Gu-vus ir pastabus vaikas gavo pa-tirti klebonijoje ir nepadorių ku-nigų gyvenimą, kas jį piktino ir paliko jo atmintyje neišdildomą įspūdį. Moralinio nuopolio pa-vyzdys jam buvo ir pats dėdė. At-siminimuose jis plačiai aprašė vieno Pernaravos vikaro gir-tuokio ir laidoko elgesį. Po dau-gelio metų rašytuose atsimini-muose nepalaido nepaminėjęs vieno vaizdelio, kur dėdė išpla-kė jį, nieku dėta vaikeli, storu bizūnu. Kieta drausmė, sunkūs darbai, mokymasis ir dar kas-dieninis kalbėjimas lenkiškų po-terijų kartino jo gyvenimą kle-bonijoje.

Jei idealistiškai nusiteikęs ir dar šventųjų knygų prisiskaitęs vaikas ir turėjo kiek pagarbos jausmo bažnyčiai ir kunigams, tai pusantrų metų patirtis kle-bonijoje išrovė jam jį. Kleboni-ja pasėjo vaiko sieloje jei ne neapykantos, tai bent skepticiz-mo daigus. Mažas skeptikas Šliū-pas pasirodė eidamas vienuolik-tus metus, kai per išpažintį drį-sio "ne visai mandagiai" atsa-kyti kunigui, kamantinėjusiam jį dėl nešvankių ir nepadorių da-lykų. (Jaunatvė, gyvenimo pava-saris, 1927, 23 p.) Vaiko drąsa drėbti kunigui ir dar prie konfe-sionalo aštresnį žodį jau rodo jame užsimezgusią sukilėlišką dvasią kunigų atžvilgiu.

Gimnazijos mokslas nedavė Šliūpui pagrindo nukrypti anti-bažnytinę, ateistinę ideologiją. Jo Mintaujos gimnazija, nese-niai paversta rusiškąja senoji vokiečių "Academia Petrina", dar vis buvo žymia dalimi vo-kiška mokslo įstaiga ir su pa-likusių vokiečių mokytojų dau-guma. Ji kvėpė mokiniams hu-manistinę vokišką kultūrą, tą Weltbuergertum, kurią sklei-dė didieji poetai, kaip Goethe, Šilleris, Heine, Lessingas, fi-losofai -- Kantas, Hegelis, Fichte, muzikai -- Mozartas, Beethovenas. Po daugelio me-tų rašė Šliūpas, gimnaziją pri-siminamas: "Ir tieji vyrai (vo-kičiai mokytojai) vedino mus mokinius į švelnius kosmopolit-

J. JAKŠTAS

tizmo jausmus taip, jog manyje bebundantis lietuviškasis šovinizmas apsisaisė ir patapo tuo-mi, kuomi reikia, kad būtų, be-je -- tikru, plačiu patriotizmu, apglėbiančiu ir artimą man tė-vynę ir tolimą plačią žmoniją" (Lietuvių ir latvių respublika ir šiaurės tautų sąjunga, Stock-holm, 1918, 30 p.). Tas vokiečių kvėpiamas humanizmas neturė-jų jokių antireliginių, antibažny-tinių tendencijų. Pabaltijo vokie-čių baronų konservatyvinė dvasia vyravo gimnazijoje. Jos įta-koje buvęs Šliūpas pasirodė ka-pelionui pavyzdingas mokinyr ir pelnė net viešą pagyrimą. Ta-me konformistiniame kelyje pa-laikė jį ir naminė aplinka, ypač dėdės kunigo teikiama parama, kuri ir tėvams į gerą ėjo.

Tačiau jame ėmė rusenti ir neigiama bažnytinė ideologi-jai dvasia, jam dar gimnazistui pakurstyta. Penktos klasės mokinyr Šliū-pas leido vasaros atostogas Per-naravoje ir gavo iš kunigo dėdės paskaityti knygą, išleistą "Przegląd Katolicki" žurnalo, kur kritikuojami antibažnytiniai V. Draperio veikalai. Raštas Šliūpui buvo "sausas ir neido-mus". Jis jam gal pirmiausia todėl nepatiko, kad ne kas kitas o dėdė jam "pakišo". Nuo vaikys-tės dienų įsmigęs kartėlis at-siliepė ir šiuo atveju. Lemtin-gas sutapimas pasitaikė jo pa-saulėžiūros lūžiui, kai gretimame Pernaravos dvare jis ga-vė iš akušerijos studentės Ivaš-kevičienės ir pačius kunigų kri-tikuojamus V. Draperio veika-lus.

Kalbami anglų kilimo, bet Amerikoje dirbusio didelio mokslininko veikalai priklausė-dav, kultūros istorijos sri-čiai. Viena ju, "History of the intellectual development of Europe (pasirodė 1862) dė-s-toma nepaprastai vaizdžiu ir pa-traukliu stiliumi žmonijos viso kerlopa minties raida. Pra-dedama nuo tolimųjų rytų ir per artimuosius rytus pereina-ma prie Europos ir apie ją dau-giausia kalbama. Per visą dvi-jų tomų veikalą raudonu siūlu tęsiasi tendencija įrodyti baž-nyčią buvusią visais laikais mokslo ir pažangos trukdytoją ir tokią palikusią. Per visą Eu-ropos istoriją vykusi kova tarp mokslo ir tikėjimo. Mokslo pa-žanga reiškia vadavimąsi iš bažnyčios kalamų pančių. Tai ne kas kita, kaip nuo vad. švie-čiamųjų laikų susidariusi pa-žinta, išdėstyta labai talen-tingai ir su dideliu moksliniu svoriu.

Nepaprasto pasisekimo pas-katintas autorius išleido 1874 m. mažesnę veikalą "History of the conflict between religion and science". Knyga -- gamtos ir visuomenės mokslų mišinys istoriškai dėstomų. Vis rodo-ma amžina kova tarp tikėjimo ir mokslo. Labai kritiškai pa-liečiami ir neseniai vykusio I Vatikano sinodo nutarimai...

Šliūpas, gavęs abi minėtas lenkiškai išverstas knygas pa-rsinešė į kleboniją ir jas slap-tai skaitė. Laikė jas paslė-pęs čiuzinyje ir saugojosi dė-

dės, kad neužkluptų skaitančio. Kaip paveikė Šliūpą Draperio veikalai, pasisako jis pats jau senose dienose: "Tokių būdu te-ko susipažinti su mintimis moks-lininko toli gražu nesutinkančio mis su mokymais kapelionų ir jų siūlomųjų vadovėlių. Nors (baž-nyčią ir išpažintį) vaikščiodavau sulig įsakymu, bet mano mintys nebe bažnytinės buvo ir kas kartą labiau nuo bažnyčios tolo. Baigdamas gimnaziją, jau skai-čiau L. Buechnerio "Spėką ir me-džiagą" ir iš mistiko svajotojo kailio išsinešęs pasijutau besto-jąs į laisvamanybės kelią, kurio Aušrinė man ir po šiai dienai tebešviečia. Tad senam Drape-riui ačiū už paliuosavimą iš ža-bangų katalikiškos nelaisvės re-tėžių" (Jaunatvė, 34 p. ir t.)

Kai Šliūpas įstojo į Maskvos universitetą (1880), jis gavo su-sipažinti su rusų "liaudies inte-ligentijos" konspiratyviniais veiksmiais, jų slaptomis organi-zacijomis, kaip "Narodnaja vo-lia", "Čiornyj peredel", žino-momis ir studentijoje. Tiesa, jis pats nekalba apie sąlytį su rusų radikalais. Jis tik netiesiogini-ai kiek užsimena kalbėdamas apie savo dalyvavimą Maskvos gyventojų surašyme 1881 m. sau-sio m. "Pamačiau bėgti ir nema-lonių apsirėikimų didmiesčio gyvenimo, kas mane vertė stu-dijuoti socialį klausimą ir susi-pažinti su socialistais" (Jaunat-vė, 37 p.)

Susipažinęs su rusų radikalų sąjūdžiu ir dar su lenkų per mi-nėtą L. Janavičių, Šliūpas pasi-šovė būti ir radikalizmo ar so-cializmo teoretiku. 1882 m. iš-guitas iš Petrapilio universiteto už dalyvavimą priešvaldiškoje demonstracijoje ir ištremtas į gimtąjį kaimą, jis ėmėsi ra-šyti darbėlį "Vargai, jų kultis, ūgis ir vaistai nuo jų". Šliū-pas, matyt, brangino šį rašte-lį, kad vykdamas į Ženevą (1883) pasiėmė jį, tikėdamasis išspausdinti. Per lenkų sociali-tinę leidyklą atidavė jį į spaus-tuvę ir paliko, kai išvyko po po-ros menesių į Ženevos. (Pasi-rodė, veikaliuko korektūros lan-kai iš Ženevos spaustuvės kaž-kokiais keliais atsidūrė Mask-voje po I Pas. karo ir buvo sau-gojami paties Kapsuko globota-me Lietuvių komunistų partijos archyve. Kai po Kapsuko mir-ties tas archyvas liko išdrasky-tas, Šliūpo darbelis kažkur din-go.)

Po poros mėnesių Šliūpas ap-leido Ženevą ir M. Jankaus kviečiamas atvyko "Aušros" re-daguoti. Jis redagavo ją visai patriotinėje dvasioje, tačiau įne-šė į ją kiek ir radikalinio - so-cialistinio raugo.

(Bus daugiau)

**ASSEMBLERS
MACHINE
OPERATORS
EXPERIENCED OR WILL
TRAIN**

**JOHNSON
FURNITURE**
1101 Godfrey Ave. S. W.
Grand Rapids, Mich.
(87-93)

Pianistas Andrius Kuprevičius, neseniai turėjęs eilę koncertų Pietų Amerikoje, buvo labai šiltais su-tiktas Argentinos lietuvių. Buenos Aires, p. Čekauskų namuose, jam buvo suruoštos išleistuvės, į ku-rias susirinko gausus būrys vietos lietuvių. Nuotraukoje A. Kuprevičius (ketvirtas iš kairės).

MAISTO PRIEMAIŠA -- GLUTAMATE DRUSKA

Dr. D. Degesys

Maisto gamybos įmo-nės, besistengdamos pa-traukti saviems gami-niams ko daugiau pirkė-jų, į maistą deda įvairius chemikalus maisto skon-iui, spalvai ir kvapui pagerinti. Šiuo metu Amerikoje priskaitoma apie 2500 dedamų įmaistą cheminių priemaišų, kurių pereitais metais buvo pagaminta apie 724 milijonai svarų. Reiš-čia, kiekvienas gyvento-jas su maistu per me-tus suvalgė apie tris sva-rus įvairių chemikalų. Ne visos tokios chemi-nės priemaišos yra tiks-liai ištirtos, todėl kart-s nuo karto mes ir matō-me kai kurias iš jų dau-giau tiriamas ir, sura-dus jose neigiamas sa-vybes, išimamas iš maisto gamybos.

Praėjusią vasarą spe-ciali maisto sveikatin-gumu besirūpinanti JAV senato komisija prave-dė apklausinėjimą vie-nos maisto priemaišos, monosodium glutamate reikalui. Senato komi-sija norėjo nustatyti ar šios maisto priemaišos vartojimas nėra kenks-mingas žmogaus organiz-mui. Vienas iš apklausi-nėtų gydytojų, dr. Olney, remdamasis savo asme-niais tyrimais, tvirtino, kad monosodium gluta-mate eksperimentini-ams gyvuliams duoda smegenų pakitimų, ne-krozu vadinamus. Kiti šioje srityje dirbantieji mokslininkai ginčijo, kad monosodium gluta-mate tokių pakitimų gy-vulių organizme nesuke-lia. Senato komisija ne-galėdama ginčo išsprę-s-ti visą reikalą perda-vė specialiam mokslin-

kų komitetui.

Kas gi yra monoso-dium glutamate? Šis che-minis junginys yra drus-ka, padaryta iš glutami-nės rūgšties. Glutami-nė rūgštis yra viena iš pagrindinių baltyminių rūgščių iš kurių yra su-daryti mūsų maisto bal-tymai. Ši druska turi įdo-mią savybę, būtent, ji paryškina ir pagardina mėsos, žuvies bei kitų valgių skonį. Jos veiki-mas į burnoje esančias skonio nervų galūnes pasireiškia tuo, kad ji maloniai jas jaudina ir tuo suteikia valgančiam žmogui gero skonio jaus-mą. Tokiam druskos efektui išgauti maiste jos turi būti apie 0.15 - 0.5%. Dėl šių savybių ji yra plačiai vartojama maisto pagardinimui res-toranuose bei maisto pra-monėje, maišant ją su maisto gaminiais. Į JAV ji buvo atvežta iš Japo-nijos 1920 metais kur ji buvo plačiai vartojama nuo XX amž. pradžios. Iš Japonijos ši druska buvo gausiai eksportuo-jama į kaimynines vals-tybes ypač Kiniją. Kai kurie jautresni šiai drus-kai asmenys, paėmę jos didesnę kiekį, gauna taip vadinamą "kiniečių res-toranų" sindromą. Šis sindromas pasireiškia galvos skausmais, pra-kaitavimu, bloga savijau-ta ir silpnumu. Tokius nu-siskundimus turi žmo-nės gerai užvalgę resto-ranuose, kuriuose yra vartojama didesnė kie-kiai glutamate druskos. Bloga savijauta tęsiasi keletą valandų, tol, kol glutaminės druskos per-didelis kiekis nebūna pa-šalintas iš organizmo. Taigi, daug kam kyla klausimas ar jos vartoji-mas nėra kenksmingas žmogui? Turint galvoje kad glutaminė rūgštis įei-na į mūsų organizmui rei-kalingų baltymų sudėtį, todėl ir iš jos padaryta druska neturėtų būti kenksminga žmogui. Kai kuriais atvejais ji net yra vartojama protiniai atsilikusiu vaikų gydy-me. Protiniai atsiliku-sių vaikų inteligencija ryškiai pagerėja duodant jiems apie 6-9 gramus į dieną glutaminės rūgš-ties arba druskos. Nusto-

jus ją duoti pagerėjusi inteligencija vėl sumažėja ir nukrenta iki buvu-sio lygio.

Koks bus mokslininkų komiteto sprendimas šios druskos reikalu niekas nežino, bet jau trys didžiausios "Baby Food" kompanijos laikinai nus-tojo ją dėjusios į kūdi-kių maistą. Tiesą sa-kant, glutamate druskos dėjimas į kūdikių maistą buvo betikslis, nes kūdikiams nejaucia nei glu-taminės nei paprastos druskos skonio. Gluta-minė druska į tokį maistą buvo dedama ne kūdikių, bet mamų skoniu patenkint.

ŽVILGSNIAI

KĘSTUTIS GAIDŽIŪNAS

Per amžius dauguma tautų ruošdavo puotas ar šventes dėkoti savo die-vui ar dievams už derliaus palaimą. Taip pat, tikiybinio suartinimo at-žvilgiu, visada būdavo bado ar blogo derliaus metai.

"Tu nesakei, kad pie-tums pakvieteį savo mo-tiną. Jei ji ateis, aš ei-nu į Howard Johnson's"

Ir sekdami šią tradici-ją Plymouth kolonijos pi-ligrimai susirinko pir-mai derliaus puotai. "Baigus rinkti derlių mū-sų gubernatorius medžio-ti pasiuntė keturis vy-rus, kad kilmingiau kar-tų galėtume džiaugtis mū-sų derliaus vaisiais".

"Jurgi, jei nepadėsi tos bonkos, tai liksi be pirmų piaustydamos ka-lakutą".

Vėliau, 1636 metais, piligrimai susirinko sa-vo suėjimų salėje, pra-dedant pusę valandos prieš devintą ir tęsiantis iki po dvyliktos padėkoti Viešpačiui už jo palai-mą. Tikiybinių dalį sekė puota kurioje buvo daug juoko ir džiaugsmo...

"Mama, ką reiškia Padėkos Diena?"

"Reiškia tylėk ir val-gyk pietus ir neikišk pirš-tų į spanguolių padažą".

Ir 1864 metais prez-i-dentas Lincolnas pasky-rė lapkričio paskutinį ketvirtadienį tautine pa-dėkos švente.

"Valgyk savo žir-nius".

"Aš noriu kulšį".

"Valgyk savo žirnius, arba nuvarysiu nuo tele-vizijos".

Taigi, maždaug taip ši diena ir prasidėjo.

Viešėdami Chicagoje aplankykite PARAMA

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖ

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAZEIKA

Cia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

SENO ŽMOGAUS ATSIMINIMAI (I)

MEČISLOVAS DOVOINA-SILVESTRAVIČIUS

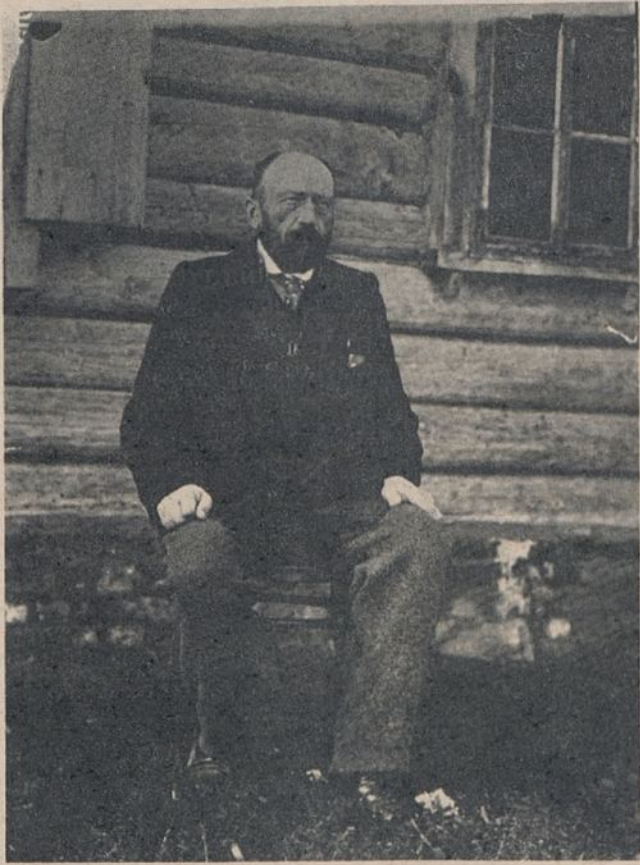
Šiais metais, būtent, gegužės 31 dieną suėjo 50 metų nuo Miečislovo Dovoina - Silvestravicių mirties. Vieno veikliųjų nuo pat Aušros įsisteigimo laikų (1883) spaudos darbuotojų, kuris nesiribojo vien tik tuo laiku gimtančia savąja spauda, bet lietuviškais klausimais bei temomis daug rašė ir svetimoj spaudoj. Didelį darbą jis atliko krašto folkloro rinkinio bare, teikdamas su rinktą medžiagą universitetams, jų tarp ir Genevos Šveicarijoje, už ką jis šio universiteto buvo apdovanotas aukso ženklu su užrašu "pro studio et labore".

Čia nekartosiu jo nuveiktų darbų -- jie gana smulkiai paminėti Lietuvių Enciklopedijos IV tome 377-378 pusl. Kadangi visą eilę metų teko iš arti pažinti visą jo giminę, o kurį laiką kartu

K. MAŽONAS

su juo gyventi, tai norėjusi čia įpaminėti kaip žmogų ir tą aplinką kurioje jis gyveno, dirbo ir visą amžių sekusią jo as-

priešinosi tuometiniam tautiško atgimimo judėjimui, apsaugdami jį nuo dytojus bedieviais ir litvomanais. O kiekvienas bajoras apsisprendęs esąs lietuvis ir nuėjęs

Mečislovas Dovoina-Silvestravicius 1915 m. Vilniuje.

meninę tragediją. Atsižvelgiant į tai, kad jo šeima ir artimoji giminė turėjo didį poveikį jo gyvenimui ir kadangi šita giminė jau dingusi po Lietuvos padangės, tai vietomis tenka paminėti ir tos giminės biografinius duomenis.

Būnant man dar Kurdirkos Namiesty, ar ne 1906 metais, teko girdėti iš tuomet dar studento Stankevičiaus, kuris, girdėjau, nepriklausomybės laikais buvęs Lietuvos Banko Jurbarko skyriaus direktorium, o tada atostogų metu padirbavęs Vilniaus žinių redakcijoje, minint Miečislovą D. Silvestravicių, nuolatinį šio laikraščio darbuotoją, kuris esąs keistuolis ir visiems įkyrėdavęs kibdamas prie jų neteisingai tariamų sakinių ir barbarizmų ir pataisydavęs pavyzdžiais kaip reiktų sakyti. Ypatingai įkyrėdavęs savo naujadarais; jei jie pasakydavo "lakomotyvas, trotuaras, paštaljonas", kaip anais laikais būdavo sakoma, jis niekad nepraleisdavęs nepastebėjęs, kad reikia sakyti "garvežys, šaligatvis, laiskanešys" ir t.t. Dėl šitos jo silpnybės jie kai kada ir pajaukdavę iš jo. Tada neatėjo man galvon ir nenujaučiau, kad už šešerių metų teks su šituo žmogum susigiminiuoti.

Lietuvos dvarininkai bajorai, kurie su mažomis išimtimis, kilę iš lietuvių skaitė save lenkais ir drauge su didelia dalimi ypač aukštesnio laipsnio dvasiškių smarkiai

lietuviui bendradarbiauti buvo skaitomas savo luomo ir lenkystės išdaviku. Šeimose, kuriose įvykdavo toks tautybės atžvilgiu pasiskirstymas ir susiskaldymas, įnešdavo nesantaikos ir net neapykantos. Jei šitas klausimas buvo tais laikais opus eilinių žmonių šeimose, tai juoba buvo skaudesnis bajorų dvarininkų, kur tada dar viešpatavo ir luominis prietaras. Reikėjo giliai pajauti priklausomybę ir meilę savajai skriaudžiamai tautai, būti neeiliniu idealistu, stiprios valios ir nusistatymo žmogumi - asmenybe, kad visa siela ir širdim ir tai per visą savogvę nimą įsijungti į tautines sąmonės ir tautos atgimimo ugdymo darbą, nesišikinti net ir ateity materialinės naudos ar garbės, o vien tik neturto ir vargo, pajukos ir savo rūšies ostrakizmo iš artimiausios šeimos, da lies giminių ir savojo luomo. Toks buvo vienas iš seniausių aušrininkų Miečislovas Dovoina - Silvestravicius.

Mano uošvis Stanislovas D. - Silvestravicius dažnai minėdavo kad jų protėvis tuvęs žemaičių bajoras Eišys, kilimo iš Kaltinėnų apylinkių. Tiksliai nežinau kokio mis aplinkybėmis šita pavardė buvo pakeista į Dovoina, bet spėdavo, kad tai įvykę unijos laikais, kada kuris tai iš Eišių pasižymėjęs kare, pramintas Dovoina, kas lenkų kalboj reikštų "prieškarinis". Vienas iš tų Dovoinių turėjęs du sūnus: Silvestrą ir Kazimierą ir iš Silvestro kilusios kartos vadintas Dovoina - Silvestravicius, gi iš Kazimiero -- Dovoina - Kazimieravicius. Ši paskutinioji gyvenusi tik Lenkijoje ir dėl vyrų įpėdinių stokos jau išnykusi.

Miečislovo ir Stanislovo senelis Vincentas Dovoina - Silvestravicius

Lapkričio 9 d. Detroito Lietuvių Namuose birutininkų iniciatyva buvo paminėta D.L.K. Vytauto žmonos Onos 550 metų mirties sukaktis. Meninė programą išpildė S. Šližio suorganizuota mergaičių choro grupė. Stovi iš kairės: B. Kurkutė, L. Vizgirdaitė, V. Giedriūnaitė, A. Tautkevičiūtė, I. Petrauskaitė, R. Rukštelytė, D. Giedriūnaitė, R. Čerškutė, R. Šližytė ir choro vedėjas S. Šližys. J. Gaižūčio nuotrauka

DETROIT

KULTŪRINGAS BIRUTIEČIŲ VAKARAS

Lapkričio 9 d., 3 val. Lietuvių Namuose Detroito birutininkų surengė D.L.K. Onos Vytautienės 550 metų mirties sukakties paminėjimą. Ji mirė Trakuose 1418. VII. 31.

Minėjimą atidarė pirminkė Kristina Daugvydienė ir pakvietė p. Šepetienę šio minėjimo programai praveisti, kuri tarusi įžanginį žodį, pakvietė paskaitai apie Oną skaityti Joną Švobą.

Jonas Švoba savo paskaitoje supažindino su Karalienės Onos gimine ir jos gyvenimu. Paskaita buvo turininga, neilga ir įdomi.

Po paskaitos buvo meninė dalis, kurią išpildė mergaičių grupė vadovaujama muz. Stasio Šližio.

Minėjimo programai pasibaigus antroje salėje svečiai buvo vaišinami kavute ir skaniais pyragaičiais. Jono Švobos paskaita tiek sudomino, kad kai kurie ir kavutės metu jam nedavė ramybės ir įvairių klausimų apie Oną klausinėjo.

Į minėjimą subėgo netoli šimto žmonių. Minėjimas būtų buvęs dar gausesnis jei būtų įvykęs 12 val. Nes žmonėms yra daug lengviau į minėjimą atvažiuoti po pamaldų iš bažnyčios, negu kad parvažiuoti į namus ir vėl važiuoti. Buvo ir tokių, kurie į namus nevažiavo ir šio paminėjimo laukė Dariaus ir Girėno klube.

A. Grinius

WATERBURY

DEIMANTINĖ SUKAKTIS

Waterburio šv. Juozapo lietuvių parapijos choras, suorganizuotas 1894 m. lapkričio 29 d., be jokių pertraukų gyvuojas 75 metus, ruošiasi atžymėti deimantinę sukaktį didingu koncertu.

Gruodžio 28 d. ta proga yra rengiamas religinis ekuimeninis koncertas.

Chorui vadovauja komp. A. Aleksis.

su žmona Genorata, gimusia Gudėnaite dar tebegyveną apie Kaltinėnus. Jų sūnus Jozefatas vedė Eufroziją Jarudaitę, kuri pasogai gavo iš Kalnų dvaro 150 ha žemės kur pasistatė sodybą pavadino Dovainovos dvaru. Čia jiedu susilaukė trijų sūnų: Miečislovo, Stanislovo ir Juozapo ir dukters Elvyros.

(Bus daugiau)

K. ERINGIS

CALIFORNIA SUPER SERVICE

Taisomi auto motorai, stabdžiai, tune-ups ir t.t.

4824 So. CALIFORNIA AVE. CHICAGO, ILL. TEL. VI 7-9387

VITALIS ŽUKAUSKAS ROCHESTERY

Lapkričio 8 d. Rochesterio liet. medžiotojų ir meškeriojų klubas pirmą kartą surengė parapijos salėje viešą vakarą, kurio programą atliko žinomas aktorius V. Žukauskas iš New Yorko ir vietinė solistė prof. Vl. Sabalienė, kuriai akompanavo muz. R. Obalis.

Salė buvo pilna, kas parodė, kad akt. V. Žukauskas visad mielai laukiamas Rochesteryje ir mūsų mėgiama solistė Vl. Sabalienė tebėra populiari. Prie vakaro garsinimo prisidėjo ir P. Matiuko patraukli kalba per vietos radiją.

Akt. V. Žukauskas

V. Žukauskas ne be pirmą, berods, jau penktą kartą atvyko į Rochesterį ir tuoju prisistatė publikai su savo naujomis "bėdomis" ir paskutinėmis nesėkmėmis, kurios jį lydi ir iš karto pagavo publikos dėmesį. Jo "bėdos" iš karto pasirodė mums visiems savos. Lyg veidrodyje, scenoje pamatome mūsų gyvenimo tragikomediją. Tik jis, lyg koks atpirkimo ožys, prisiskiria jas sau ir savo šeimai. Čia jis skundžiasi vedybomis, net žiedas ant tos rankos... Sunkvežimis jo vos nesuvažinėja. Čia jis pristato draugus ir kaimynus iš juokingosios pusės. Ir taip jo kasdieniniame gyvenime visur nesėkmė, iš kurios darosi juokinga situacija, kurioje šis žilas, rimto veido aktorius atsiduria.

Toliau jis skaito satyrėles - humoristinius eilėraščius (B. Pavabalo ir savo paties sukurtus, kaip pav.: "Buvo suknelės iki pat žemės ne tik bobelių, bet ir mergelių"... ir ima juokinti klausytoją ne tiek pats tekstas, kiek patsai perdavimas. Smagu buvo klausyti šeštadieninės mokyklos auklėtinės laisakas -- šedevras. Ypač jaunimas į jį nuosirdžiu juoko reagavo. Jaunimui Vitalis yra savas. Kaip jaunimas, taip ir senimas gyvai reagavo į aktoriaus improvizacijas

šeimyninių scenų, pasikeitusių mūsų papročių bei nuotykių.

Vykusiai improvizuota padėkos dienos minėjimo šeimoje scena, išgėrusių draugų daina apie alutį, jo aktualiomis dienos temomis padainuoti kupletai ir pagaliau paskutiniame pasirodyme "Traviatos" satyrinė interpretacija sukėlė žiūrovų salėje tiek nuosirdaus ir sveiko juoko, jog ilgi plojimai ne leido aktoriui nultipti nuo scenos.

Jei V.Ž. vėl kada bus Rochesteryje, reikia tikėti, jaunimo bus dar daugiau, nes keli jų prašė aktorių vėl atvažiuoti kitais metais.

Šis humoristinio talento, gilaus sąmojaus aktorius turėtų aplankyti ne tik Amerikos ir Kanados lietuvių kolnijas, bet reikėtų rasti būdų ir sudaryti sąlygas pasiekti jį ir į kitus kraštus. Jo "vieno žmogaus teatro" pralinksminčių mūsų tautiečius P. Amerikoje, Europoje ir net tolimoje Australijoje. Tai lietuviškasis Bob Hope. Į tai reikėtų atkreipti LB dėmesį ir vadovybė turėtų progą išnaudoti, ko jį turime savo tarpe.

Lygiagrečiai savo programą atliko sol. Vl. Sabalienė, lyrinis sopranas. Su giliu įsijautimu ji padainavo nuotaikingas dainas: "Jei man tiki" ir "Berželis" (abi Kavecko), "Ko vėjai pučia" (Šimkaus) ir svetimųjų komp.: "Ilgiusio" (Lassen) -- vertimas ir "Mano žvejas" (Strickland) originalioje kalboje žvejų garbei. Ją meistriškai lydėjo pianinu R. Obalis. Solistė publika taip pat nepagailėjo plojimų.

Vakaro programą su jam įprastu humoru puikiai pravedė Alf. Dziakonas.

Po programos atsilankiusieji turėjo progos pasilinksinti, geram orkestrui grojant. Klubui vadovauja Ant. Burkūnas.

Juozas Jurkus

• Los Angeles Dailiųjų Menų Klubas lapkričio 16 d. su susirinkime, pirmininkaujant komp. Broniui Budriūnui, nauja nare priėmė dail. Jiną Totilaitę-Leškiene.

• "Lietuvių Archyvas" I ir II tom. (leidinys išleistas Lietuvoje) yra labai reikalingas Pasaulio Lietuvių Archyvui. Juo nori pasinaudoti net keletas asmenų. Kas turėtų ir galėtų paskolinti ar padovanoti, prašomi siųsti šiuo adresu: Pasaulio Lietuvių Archyvas, 5620 So. Claremont Avenue, Chicago, Ill. 60636.

HELP WANTED MALE

WANTED AT ONCE

ASSEMBLY WORKERS

Day Shifts. Excellent pay and fringe benefits.

APPLY IN PERSON —

Monday to Friday
7 A.M. to 3:30 P.M.

BERRY DOORS,

DIVISION OF THE
STANLEY WORKS

2400 E. Lincoln
Birmingham, Mich.

(84-93)

WANTED AT ONCE
MEN

No experience necessary. \$3.00 per hour to start. 25 c. increase in 60 days.

Profit sharing. Insurance and other fringe benefits. Steady work.

CASTALL PRODUCTS, INC.

353 INDUSCO COURT
TROY, MICH.

(91-97)

MACHINE REPAIRMEN
MINIMUM 1 YEAR EXPERIENCE.
Steady employment. Above average wages, and fringe benefits.

Apply between 8:30 & 5
DETROIT SILICONE RUBBER CO.

10439 Northlawn
Detroit, Mich.

(313) 931-0910

(90-93)

WANTED EXPERIENCED

BEEF BONERS

Federal inspected boning plant in country atmosphere of Grand Rapids needs production boners. Excellent incentive pay of \$4.50 per cattle.

ALSO

PICNIC BONERS

3.79 per hour.

Steady work. Good fringe benefits.
Call MR. BRAAM

HERRUD CO.

2000 OAK INDUSTRIAL DRIVE
GRAND RAPIDS, MICH.

(93-102)

MACHINE DESIGN
LAYOUT MEN

DETAILERS and CHECKERS
PHONE (517) 652-2471 or 652-2481

K.L.C. ENTERPRISES
INCORPORATED

POST OFFICE BOX 447
FRANKENMUTH, MICH. 48734

(93-97)

DEVLEG MILL OPERATORS
HORIZONTAL BORING MILL
OPERATORS

Men for night shift—55 hr. wk. Experienced operators only. Co. benefits are many. They include: hospitalization, pension plan, health & accident insurance, cost of living allowance & 3% premium for night shift work. For further information or application phone collect Mr. Len

JAMESON CORPORATION

3071 BAY RD.

SAGINAW, MICHIGAN

317—792-1527

Equal Opportunity Employer

(91-100)

• **LB Ohio Apygardos Jaunimo Sekcija** nuoširdžiai dėkinga Dirvai už abiturientų fotografijų atspausdinimą. Tas labai padėjo išpopuliarinti jų pristatymo idėją lietuvių visuomenei. Sekcija taip pat labai dėkinga ir Clevelando lietuvių visuomenei bei rėmėjams už gausų atsilankymą rudens balijuje.

• **Jugoslavų tautinis ansamblis "Frula"** atvyksta į Clevelandą ir lapkričio 30 d., sekmadienį, 2:30 v. p. p. Music Hall salėje duos koncertą. Šį spalvingą ansamblį sudaro šokėjai, dainininkai, akrobatai ir instrumentalistai, vadovaujami Dragoslav Dradzevic, Europos ir JAV kritikų gražiai įvertinti. Bilietai gaunami Cleveland Opera Assn., 2816 Euclid Ave., pas Burrows, 419 Euclid Ave. arba Convention Center kasoje.

• **Balfui auکوjo:** T. V. Urbaičiai — \$45.00, E. A. Steponavičiai — \$25.00, M. Žitkus — \$21.00, J. Kaulauskas — \$15.00, A. Valaitis — \$12.00, P. Mikšys — \$11.00. Vl. Blinstrubas, J. V. Dautai, E. Janulienė, J. P. Kloriai, F. Navickas, A. Plečkaitis, Z. Ragauskas — po \$10.00. Praeitame sąraše buvo pažymėta, kad I. ir Č. Šatkūnai auکوjo 50 dol. Turejo būti I. ir Č. Šatkaukai.

Balfo skyrius už aukas nuoširdžiai dėkoja. Vajus pratestas iki lapkričio 30 ir mielus auکوtojus prašoma atsiųsti auką.

BALFO BANKETAS

Primenama, kad Balfo 25 m. jubiliejinis banketas įvyksta š. m. lapkričio 29 d., 6:30 val. Naujos parapijos viršutinėje salėje.

Banketas su šilta vakariene, su aukšto lygio, bet trumpa programa-koncertu. Programos metu svečiai sėdės prie švariai užklotų ir gėlėmis papuoštų stalų. Jaunimas, kas negali da-

lyvauti bankete prašomas atvykti 9 val. vak. šokiams. Dėl bilietų skambinti p. E. Ilendai EX 1-1782 arba pas valdybos narius. (sk)

• **Padėkos Dieną**, lapkričio 27 d., paštas bus uždarytas ir laišškai nebus išnešiojami. Iš pašto dėžučių laišškai bus išimami šventadienių tvarka.

• **Prieš atnaujinami** savo namų ar automobilių draudimus, palyginkite savo mokesčių paskambindami V. Giedraičiui tel. 944-6835.

• **Apdraudos reikalais** geriausius pataravimus gausite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

WANTED:

Elderly Lithuanian lady as companion to ill women. Cleveland area. Call 442-3510 after 6PM

CLEVELANDO PARENGIMŲ KALENDORIUS

LAPKRIČIO 29-30 D. Balfo 25 metų sukakties minėjimas, Rengia Balfo Clevelando skyrius.

GRUODŽIO 7 D. Madų paroda šv. Jurgio parapijos salėje. Rengia Korp. Giedra.

GRUODŽIO 14 D. Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos tradiciniai pietūs.

GRUODŽIO 31 d. Naujųjų metų sutikimas Naujosios parapijos salėje. Rengia LB I ir II apylinkė.

1970

SAUSIO 4 D. Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos Eglutė.

KOVO 14 D. Kaziuko mugė Naujosios Parapijos salėje.

BALANDŽIO 11 D. Birutinių kių rengimas.

BALANDŽIO 19 D. Šv. Kazimiero Lituanistinės mokyklos koncertas.

GEGUŽES 24 d. Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos mokslo metų užbaigtuvės.

RUGSEJO 26 D. Dirvos vakaras.

Skaityk ir platink DIRVĄ

Baltimorės tautininkai ruošiasi sukaktuvinei šventei

Pirmas poatostoginis Baltimorės Taut. S-gos skyriaus susirinkimas įvyko rugsėjo 6 d. Liet. Svetainės knygyno kambary. Sueiga turėjo būti metinė su praėjusių metų veiklos apyskaita ir naujos valdybos rinkimu. Tačiau, revizijai ne suskubus patikrinti išdoro knygų, rinkimai atidėti kitam kartui.

Susipažinus su naujosios S-gos Valdybos bendraraščiu Nr. 1, pirm. Vl. Bačanskas trumpai papasakojo savo išpūdžius iš ALT suvažiavimo Detroite. Pradžioje paaiškino, kad jis būdamas daugelio Baltimorės liet. organizacijų valdybų nariu, jautęs priedermę jas visas atstovauti. Todėl, ruošdamasis į kelionę, teiravęsis, kokie būtų vietinių draugijų ir atskirų veikėjų pageidavimai, svarstant Lietuvos laisvinimo pastangas. Iš su rinktų nuomonių paaiškėjo, jog baltimoriečiai pasigenda Altos ir Bendruomenės centrų apsaugos veiklą dažnesnio pagarsinimo ir didesnės savitarpio santaikos. Baltimorės Liet. Draugijų Tarybos vardu mūsų pirm-kas palinkėjęs Altai gyvuoti dar daug me-

Neff and E. 185 gatvė

Mūrinis bungalow. 3 miegamieji; židynys; 1½ vonios. Netoli Naujosios parapijos.

George Knaus, broker 481-9300

HELP WANTED MALE

WANTED AT ONCE
1ST CLASS SKILLED
MAINTENANCE MACHINISTS
AUTOMATIC ROLL THREAD
SETUP MAN
Steady work. High hourly rate. Fringe benefits and overtime.
AUTO BOLT AND NUT CO.
4619 Perkins Ave. Cleveland, Ohio (91-95)

SYSTEMS ANALYST

NCR office, Dayton, Ohio, excellent opportunity for qualified personnel to work with NCR Century Series Computer at customer installations. Prefer college graduate or 2 or more years programming or systems experience. Offers excellent salary schedules and other company benefits. Send resume to Personnel Manager, P. O. Box 1600, Dayton, Ohio 45401, or call collect (513) 298-4381.

An Equal Opportunity Employer (93-96)

WANTED AT ONCE

Experienced
Annealing
Furnace Operators
Fork Lift Operators
Steel Picklers
Factory Labor

Steady work for qualified men & good working conditions.

If this has been your job, call Mr. Richard Smith.

Annealing & Processing, Inc.
5800 Longwood
MAPLE HTS., OHIO
662-6665

SUBSIDIARY OF HILLWOOD MFG., INC.

(90-92)

tų ir stengtis įtraukti lietuvių į Amerikos valdžią, kad šio krašto vyriausybėje ir mes turėtume labiau jaučiamą užnugarį.

Mūsų atstovo nuomone, suvažiavimas būtų sėkmingas ir naudingas. Savo pastabas ir pageidavimus galėję pasakyti visi, kas tik norėję. Paskaitos buvusios rimtos ir gerai paruoštos. Bažnyčioje iškilmės išpūdingos: choras skambėjęs pakiliai, vysk. Deksnio pamokslas patriotiškas; tik pasigenda tautos himno ir nebuvę matyti savos trispalvės...

Vl. Bačanskas juokais pasigyrė, kad suvažiavimo užbaigtųjų pokylyje nepraleidęs progos pašokinti prezidentą Nixoną atstovavusio Vietnamo karo didvyrio -- majoro žmoną, japonų kilmės amerikietę. Apdairiam baltimoriečių delegatui susirinkusieji stipriai paplojo.

Spalio 5 d. mūsų skyriui suėjo 20 metų. Ką dangi ne visi nariai žinojo apie pačią pradžią, skyr. raštininkas paskaitė šiek tiek žinių iš praeities. Organizuotu būdu tautininkų būrelis šiame mieste veikia nuo 1941 m. liepos mėn. Jis tada vadinosi Lietuvai Vaduoti S-gos 4-tuoju skyriumi, jo pirmutinis pirm. buvo J. Rastenenė. O nuo 1949 m. rudens kuopelė žinoma Taut. S-gos 8-tojo skyriaus vardu.

Baltimorės Liet. Salės kalendoriuje daugumas šio rudens ir žiemos šeštadienių užimti kitų org-jų ir sambūrių parangomis. Dėlto mūsų sukakties minėjimą teko nukelti net į balandžio mėnesį. Pavarario pradžia jau tapę lyg ir tradicinis laikas skyriaus kasmet ruošiamoms didesnėms kultūrinėms parangoms.

Baltimoriečiai, praėjusį pavasarį dalyvavę Taut. S-gos seime New Yorke, žavėjosi J. Tamašausko (Thomas) vadovaujamu orkestru. Kiekvienam jo grojamam šokiui pritaikyta ar panaudota vis kokia nors tautinė melodija. Esą niekas, nei senai nei jauni, negalėjo ištvirti nešokę arba nepritarę bent niūniavimu.

Be ilgų kalbų nutarta šią kapelą pasikviesti metiniam mūsų parengimui.

Vietinis tautininkų būrelis, kad ir negausus, niekad savo tarpe nestokojo žymesnių baltimoriečių -- garbės narių. Kad ir ne visi jų pagarsėję akivaizdžiais darbais ar ypatingais žygiais, nuolat švitėje pavyzdingu nario pareigingumu, savo ištikimybėmis lietuvių ir tvirtu tikėjimu į Lietuvos ateitį. Iki šiol esam netekę dviejų dosniųjų tautininkams reikalams auکوtojų -- a.a. Jono Lietuvninko ir Vinco Velžio. O š.m. rugpjūčio 27 d. į Anapus išlydėjom ir a.a. dr. Ad. Laskauską. Tyčiai ir kantriai kentę

priverstinės išieivystės gyvenimą, pagaliau trijų samokslininkų -- senatvės, ligos ir nuolatinio tėvynės ilgesio -- buvo išeiktas; paliko gražų nuoširdžios tarnybos savo tautai ir artimui prisiminimą.

Metiniame mūsų kuopos susirinkime lapkričio 1 d. dalyvavo, kaip paprastai, pusė visų metinę duoklę mokančių narių. Svarbiausiu darbotvarkės dalyku čia turėjo būti naujos valdybos išrinkimas. Tačiau reikalingas be ginčų ir kalbų labai greitai išsisprendė. Kad kai kas ligšiolinės valdybos narių ir mėgino atsisakyti, susirinkimas beveik neleido jiems nei išsižioti. Triukšmingas plojimas užgožė jų mėginimą paaiškinti, kodėl jie ilgiau nesutinka pasilikti. Šitaip dabartinė valdyba priversta ir toliau eiti pareigas. Štai jos sudėtis: pirm. -- Vl. Bačanskas, sekr. B. Medelis, ižd. Igor. Kučiauskas; revizijos komisija: dr. vet. St. Tallat-Kelpša ir G. Auštienė. Tautai tik reikšia, kad visi kiti nariai vengia ir kratosi bet kokių pridėtinų darbų, rūpesčio ir atsakumo. Kas jau kartą kur išikinkęs -- tas tegu ir veža!

Kiekvienos liet. organizacijos pašaliais dabar girdimi šukčiojimai pasigenda "jaunokraujo, šviežio vėjo ir naujų idėjų". Betgi atėjus valdybos rinkimams, viskas nutyla. Tada nebepaisomi ir demokratiškumo dėsniai, reikalauja, kad valdžia pereitų visikintam rankas, kad ji neišgalėtų.

Susitvarkius su valdyba, vėl atsikreipta į būsimą mūsų sukaktuvinių rengimų. Didžiulis pokylis su menine programa žada būti šaunus ir nestokoti įvairumo. Po iškilmingosios dalies, po įvadinio pranešimo apie skyr. dvidešimtmečio veiklą, svečius apgaus neišsenkanti lietuviškų melodijų garsai -- skleidžiamieji Tamašausko orkestrai. Šiuo tarpu dairomės dar kokios nors "žvaigždės" būsimam rengimui papuošti.

Keli mūsų nariai, sugrįžę iš vasaros kelionių parsivežė malonių atsiliepimų apie "Grandinėles" viešnagę mūsų mieste: sambūrio šokėjai ir vadovai buvę sužavėti nuoširdžiu baltimoriečių vaišingumu. Savo vardo stengsimės nesugadinti ir sukaktuvinį vakarą ruošdami.

(sm)

• V. Alseika, iki šiol dirbęs Draugo dienraščio redakcijoje, atvyko į New Yorką ir perima Eltos biuletenio redagavimą. Iki šiol

VYRIAUSIO LIETUVOS IŠLAISVINIMO KOMITETO SEIMO,

įvyksiančio 1969 m. gruodžio 6-7 d.d. New Yorke, New Yorker viešbutyje, 34 g-vė ir 8-ji Ave.,

DARBOTVARKĖ

Pirmas posėdis — šeštadienį, gruodžio 6 d., 10-1 val. dieną, Washingtono kambaryje:

1. Vliko pirmininko dr. J. K. Valiūno įžanginė kalba;
2. Seimo prezidiumo sudarymas;
3. Seimo komisijų sudarymas — mandatų, nutarimų, kontrolės ir sąmatos;
4. Sveikinimai;
5. Pranešimai apie Vliko veiklą 1969 metais:
 - a) Vliko Tarybos vardu — pirmininkas dr. B. Radzivas;
 - b) Vliko Valdybos vardu — vicepirmininkas dr. Br. Nemickas;
 - c) Tautos Fondo vardu — pirmininkas prel. J. Balkūnas, Kanados atstovybės pirmininkas S. Banelis ir TF vicepirmininkas St. Lušys.

Po pranešimų seka paklausimai ir diskusijos.

Antras posėdis — šeštadienį, gruodžio 6 d., 2-6 val. po pietų, Washingtono kambaryje:

6. Tarptautinė padėtis ir Lietuvos laisvės byla: Lietuvos Laisvės Komiteto pirmininkas V. Sidzikauskas.
- Po pranešimo seka paklausimai ir diskusijos.
7. 1970 m. Vliko veiklos programa: Vliko vicepirmininkas J. Audėnas.

Po pranešimo seka paklausimai ir diskusijos.

Vakariene-koncertas 7:30 val. vak. Panel kambaryje.

Kalbės — Lietuvos Generalinis Konsulas A. Simutis; Dainuos — operos solistė J. Kristolaitytė - Daugėlienė; Pianinu palydės muzikas A. Mrozinskas.

Sekmadienį, gruodžio 7 d., 10-11 val. ryto, Vliko Tarybos posėdis naujai Vliko valdybai rinkti.

Trečias posėdis — sekmadienį, gruodžio 7 d., 11 val. ryto, Washingtono kambaryje:

8. Nutarimų priėmimas:
 - a) 1968 m. Vliko apyskaitos tvirtinimas — Vliko Finansų Tvarkytojas P. Vainauskas ir Kontrolės Komisija;
 - b) 1970 m. Vliko sąmatos priėmimas — Sąmatos Komisija;
 - c) visų kitų nutarimų priėmimas — Nutarimų Komisija.
9. Seimo uždarymas — kalba Vliko pirmininkas.

Eltos biuletenį redagavo Vincas Rastenis. Biuletenį leidžia Vlikas.

Naturally
SUPERIOR SAVINGS
Main Office: SINCE 1909
798 EAST 185th STREET
6712 SUPERIOR AVENUE
13515 EUCLID AVENUE
HOME and REMODELING LOANS
INSURED SAVINGS

DELLA E. JAKUBS & SON
LAIDOJIMO ĮSTAIGA
Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai.
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo
6621 Edna Avenue 361-1763
936 East 185th Street 531-7770

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
MAŽEIK & EVANS
6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.
TRYs MODERNISKOS AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS
Mašinoms vieta
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

NEW YORK

• Tumo-Vaižganto pagerbimo diena — lapkričio 30-tą, sekmadienį, 11 val. Vaižganto intencijai celebruos šv. Mišias ir sakys pritaikintą pamokslą prelatas Jonas Balkūnas. Mišių metu giedos choras, vadovaujamas muziko V. Kerbelio.

Po pamaldų įvyksiančiame pagerbimo akte — 12 val. 30 min. — dr. Jonas Puzinas kalbės apie Tumo-Vaižganto gyvenimą ir veiklą.

Vaižganto raštus interpretuos dramos aktorius

Henrikas Kačinskas, Maironio mokyklos mokytoja Dalia Mackevičiūtė-Baker ir tos pačios mokyklos mokinys Vytautas Veršelis.

Vaižganto portretą scenai kuria dailininkas P. Jurekus, o muzikinę dalį akto metu perduos stud. Algis Reivytis.

Pamaldos įvyks Viešpaties Atsimainymo Bažnyčioje, aktas — tos pačios parapijos salėje: 64-14 56th Road, Maspeth, N. Y.

• J. Petrėnas, Tėvynės redaktorius, eidamas gatvę buvo užkliudytas pravažiuojančio taksi ir sužeistas.

Mieli SLA nariai,

Esame tikri, kad Jūs, kaip nuoširdus Susivienijimo geroje susirūpinęs narys, sutiksime su nuomone, jog ateinantis dešimtmetis reikalauja, kad Pildomoji Taryba būtų pagrįstapatyrimu ir jaunatviška energija. Mūsų fraternalinė organizacija yra laiminga, kad susidarė kandidatų sąrašas, kuris sujungia kompetingą vadovavimą su naujomis idėjomis ir šviežia kryptimi. Užtat mes nuoširdžiai kreipiamės į Jus prisijungti prie mūsų ir balsuoti už sekančius kandidatus:

Paul P. Dargis, Prezidentas
Alexander Chaplikas, Viceprezidentas
Agirdas Budreckis, Sekretorius
E. Mikužutė, Iždininkė
S. Bredes, Jr., Iždo Globėjas
Josephine Miller, Iždo Globėja
Dr. S. Biežis, Daktaras Kvotėjas

Malonėkite leisti jums paaiškinti, kodėl mes ir daugelis kitų ilgamečių Susivienijimo narių remiame sąrašą, į kurį įeina SLA Prezidentas P.P. Dargis su dabartiniais Pildomosios Tarybos nariais ir su naujais kandidatais. Susivienijimas Lietuvių Amerikoje yra gyvastinga, bujojanti fraternalė draugija. Prezidentas Dargis ir kiti patyrę Pildomosios Tarybos nariai, kurie vėl kandidatuoja, rūpestingai tvarkė ir prižiūrėjo Susivienijimo turta. To pasekoje, jų sąžiningumo dėka, SLA turi tvirtiausias pinigines išgales. Prezidento Dargio apdairumo dėka, praeitos Pildomosios Tarybos kadenčioje buvo įgyvendinta eilė teigiamų reformų, jų tarpe: fondų konsolidavimas ir raštvedybos sumoderninimas, pensijų planas ištikimiesiems ilgamečiams centro tarnautojams ir, kas liečia kiekvieną narį, dividendų mokėjimo įvedimas. Tolimesnis Susivienijimo plėtimasis ir klestėjimas reikalauja, kad ir toliau Prezidentas Dargis vadovautų su savo administratyviniu patyrimu ir ekspertise apie apdraudas. Tebėra sveikas ženklas, kad indorsuojamame sąraše randasi keli jaunesniosios kartos SLA veikėjai, kurie turi gerą vardą plačioje lietuvių visuomenėje. Buvęs JAV laivyno leitenantas komendorius Alexandras Chaplikas pademonstravo savo gabumus vadovauti, veikdamas kaip Antrojo Apskričio pirmininkas. Algirdas Budreckis pasireiškė įvairiuose lietuvių jaunimo, visuomenės ir kultūrinuose sambūriuose. Būdamas SLA Pildomosios Tarybos ir seimų protokolų vertėju jisai susipažino su SLA organų veikla. Esame tikri, kad prisidėję prie patyrusių kandidatų "naujieji žmonės" sudarys darnų vienetą, kuris sustiprins ir išplės SLA ateityje.

Užtat mes, pasirašantieji, be jokių abejonių remiame dabartinės Pildomosios Tarybos narių sąrašą.

Visi dalyvaukime 1969 m. gruodžio mėnesio kuopos susirinkime ir balsuokime už virš minėtus kandidatus. Balsuokime už patyrimą ir jaunatvišką energiją. Remkime darbščią vadovybę, nes Susivienijimui reikalinga dinamiška Pildomoji Taryba.

SLA GEROVĖS KOMITETAS: A. Mieliauskas, M. Vaidyla, Verna Olis, J. Lekys, K.P. Deveikis, Milda Anesta, P.B. Balčikonis, H. Chižauskienė, Vl. Braziulis, J. Andrilionytė-Compley, A.S. Trečiokas, M. Zdankienė, M. Gudelis, M. Klimas, Ant. Diržys, V. Kamarauskas, B. Spudienė, S. Michelsonas, J. Krasinskas, M. Stanislavaitienė, K.J. Mačiukas, P. Zilinskas, Ona Biežienė, G. Žilinskas.

Sesutei JANINAI Lietuvoje mirus, broliui

JONUI PALUBECKUI

ir šeimai reiškiamo gilią užuojautą ir liūdime kartu

Worcesterio "Neringos" ir "Nevėžio" tuntai
ASS Skyrius ir tėveliai

Mylimai mamytei

LUIZAI ČEGLOKOVIENEI

mirus, dukteris GALIĄ ir TAMARĄ su šeimomis,
gilaus liūdesio valandoje užjaučia ir kartu liūdi

Viktorija Morkūnienė

Brangiai motinai

LUIZAI ČEGLOKOVIENEI

mirus, giliai ir nuoširdžiai užjaučiame dukras T. BRAZAITIENĘ ir G. KYBARTIENĘ bei jų šeimas

Vytautas ir Elena Damijonaičiai

DĖMESIO!

DĖMESIO!

1969 m. lapkričio mėn. 30 dieną,
sekmadienį, 4-tą val. popiet

Clevelando 'Grandinėlė'

(55 šokėjų ir muzikantų ansamblis)

ŠOKS CHICAGOJE, MARIJOS
AUKŠTESNIOSIOS MOKYKLOS
AUDITORIJOJE

BILIETAI GAUNAMI:

Marginiuose, 2511 West 69th Street

Telefonas PROspect 8-4585,

Margučio raštinėje, 2422 W. Marquette Rd.

Telefonai — GR 6-2242 ir GR 6-2271

Bilietų kainos — 2, 3, 4 ir 5 dol.

Visi kviečiami atsilankyti ir pasigrožėti
aukšto lygio spektakliu.

MARGUTIS

REIKŠMINGAS VLIKO SIMPOZIUMAS

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas rengia svarbų simpoziumą — "Tarptautinio gyvenimo raida ir Lietuvos nepriklausomybės atstatymo kelias".

Simpoziumas įvyks š. m. lapkričio 30 dieną, 10 val. ryto, Tėvų Pranciškonų Kultūros židinio atskirame name, 361 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y.

Pagrindiniais kalbėtojais bus du svečiai: Iš Romos atvykęs šv. Kazimiero kolegijos rektorius prof. dr. prel. L. Tulaba ir iš Kalifornijos atvykęs teisininkas prof. Stasys Žymantas. Prel. L. Tulaba kalbės apie tarptautinio gyvenimo raidą laisvajame pasaulyje, o prof. S. Žymantas — apie Lietuvos nepriklausomybės atstatymo kelią.

Simpoziume dalyvaus VLIKO taryba, VLIKO valdyba, VLIKO komisijos ir Tautos Fondo vadovybė. Kviečiami atsilankyti ir dalyvauti Lietuvos Laisvės komiteto nariai, Lietuvių Bendruomenės vadovybių žmonės, Amerikos Lietuvių Tarybos veikėjai, lietuvių spaudos atstovai ir jaunimo organizacijų atstovai.

Be to, simpoziumas bus viešo pobūdžio. Į jį gali atsilankyti kiekvienas, kuris pritaria Lietuvos nepriklausomybės atstatymui, tą darbą remia, domisi tos istorinės kovos eiga, atliekamais žygiais ir lietuvių tautos atsparumą bei ryžtą stiprinančiomis idėjomis.

Atskiri pakvietimai nebus siuntinėjami.

MIRĖ JONAS JUODVALKIS

Chicagoje lapkričio 20 d. mirė Jonas Juodvalkis, buvęs Zarasų policijos vadas, sulaukęs 73 metų amžiaus.

Velionis buvo pašarvotas Mažeikos-Evans koplyčioje ir palaidotas pirmadienį, lapkričio 24 d. palydint gausiam būriui artimųjų ir bičiulių.

MIRĖ DANUTĖ DAUGĖ- LAITĖ-ZUBOVIENĖ

Iš okupuotos Lietuvos pasiekė liūdna žinia, kad lapkričio mėn. 17 d. Vilniuje staiga mirė Danutė Daugėlaitė-Zubovienė, kuri buvo gimusi šiaulių apskr., Kriukų valsčiuje 1922 metais. Velionė buvo baigusi šiaulių Valdžios Mergaičių Gimnaziją ir odontologijos bei chemijos studijas. Paskutiniu laiku buvo Vilniaus Universiteto chemijos laboratorijos vedėja.

Be likusiųjų Lietuvoje vyro Jurgio Zubovo ir dukters Eglės, Amerikoje, Clevelande gyvena jos brolis dipl. agr. Jonas F. Daugėla.

• ALIAS Centro Valdyba, norėdama kuo išsamiau iš-

DIRVOS RĖMĖJAI

Atsiliepdami į prašymą, savo auka Dirvą parėmė šie skaitytojai:

O. Mironaitė, Chicago 5,00
P. Sideravičius, Cicero .. 2,00
K. Kraučinas, Chicago ... 2,00
S. Mackevičius, Jamaica .. 10,00
L. Griniūtė, Chicago 10,00
C. Bogushas, Waterbury .. 10,00
J. Švarcas, Wickliffe 10,00
F. Gaudušas, Chicago 10,00
F. Dapkus, Linden 5,00
V. Kiaunė, Easton 4,00
A. Senikas, Rock Hill 10,00
A. Musteikis, Detroit 7,00
P. Bulke, Hamilton 10,00
V. Kulbokas, Cicero 5,00
E. Čibas, Milton 10,00
S. Dabkus, Toronto 10,00
A. Grinius, Detroit 5,00
B. Pračkienė, Cleveland .. 10,00
S. Pakauskas, Windsor ... 10,00
A. Tveras, Chicago 10,00
J. Merkys, Hartford 2,00
K. Starinskas, Wickliffe .. 3,00
K. Palciauskas, Cicero 3,00
J. Rugienius, Detroit 5,00
V. Paprockas, Brooklyn .. 20,00
R. Giniotis, Waukegan 10,00
J. Maurukas, Elyria 10,00
J. Skrinška, Eastlake 10,00
T. Blinstrubas, Chicago .. 20,00
Z. Obelenis, Richmond Hts. 5,00
J. Mitkus, Detroit 3,00
O. Daifienė, Syracuse 5,00
V. Vitkus, Rochester 3,00
D. Kalėda, Pittsburgh 3,00
D. Surantas, Rockford 5,00
J. Dalbokas, Los Angeles 3,00
K. Arnastaitė, Bayonne 5,00
M. Vaišnys, Hartford 2,00
A. Dailidė, Cleveland 10,00
A+

A. Burneika, New Britain .. 5,00
J. Jasiūnas, Evanston 5,00
J. Jasinskas, Ocean City .. 25,00
B. Aušrotas, Arlington 10,00
A. Varnas, Chicago 8,00
P. Stanionis, Detroit 5,00
L. Almaris, Lockport 3,00
J. Žilėvičius, Chicago 3,00
J. Jurevičius, Chicago 5,00
A. Latvėnas, Culver City .. 10,00
S. Bajorinas, Waterbury .. 10,00
K. Avižienis, Chicago 2,00
P. Bastys, Toronto 10,00
K. Širvinskas, Cleveland .. 1,00
A. Andriulionis, Boston .. 10,00
V. Žebertavičius, Detroit 2,00
E. Statkus, Muskegon Hts. 5,00
V. Lozoraitis, Linden 5,00
K. Simulis, Lemont 12,00
J. Vadopalas, Cicero 10,00
P. Molis, Shrewsbury 10,00
V. Mažeika, Chicago 10,00
S. Jurkūnas, Chicago 5,00
K. Balčikinas, Lemont 3,00
J. Puikūnas, Los Angeles 5,00
J. Balbatas, Cleveland 5,00
A. Verbickas, Chicago 5,00
S. Balys, Grand Rapids ... 5,00
L. Kriaučiūnas, Palos 10,00
E. Mikšienė, Cleveland .. 5,00
J. Andrašunas, Chicago ... 5,00
R. Tamošiūnas, Webster .. 5,00

gvildinti technikos problemas ir kartu su kitų mokslo šakų mokslininkais išnagrinėti mūsų mokslo žmonių bendradarbiavimo galimybes, kviečia visus ALIAS narius kuo skaitlingiau dalyvauti rengiamame Mokslo ir Kūrybos Simpoziume, kuris įvyks Padėkos Dienos savaitgalį Chicagoje.

Valdyba taip pat džiaugiasi, kad dauguma šio simpoziumo organizatorių ir prelegentų yra ALIAS nariai.

DANUTEI

DAUGĖLAITEI-ZUBOVIENEI

mirus Lietuvoje, jos brolių JONĄ DAUGĖLĄ širdingai užjaučia ir drauge liūdi

Aldona ir Juozas Augustinavičiai
Steponas Nasvytis

Mielus

JONĄ ir JUZĘ

DAUGĖLUS

jo mylimai sesutei DANUTEI mirus

Lietuvoje, nuoširdžiai užjaučiame ir

kartu liūdime

Olga, Aldona ir Jurgis
Gravrogkai

Mieliems kolegai fil.

VYTAUTUI ABRAIČIUI

ir jo žmonai STELLAI reiškiamo gilią

užuojautą, jų brangiam TĖVUI ir UOŠ-

VIUI mirus Lietuvoje

Korp! Neo-Lithuania Filisterių
Sąjungos Valdyba New Yorke

A + A

KOSTUI ABRAIČIUI

Lietuvoje mirus, sūnui VYTAUTUI su šeima ir visiems artimiesiems reiškiamo nuoširdžią užuojautą

Vytautas ir Stasė Paulioniai